BONDIA® ARUBA

Bringa con pa hay'e... Awor con pa gast'e...

Diasabra 6 di Juli 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

ARA: Situacion financiero fragil di Arubus a depende riba contribucion adicional di pais Aruba pa hopi aña

Pagina 4

- **Plan Tecnico di AWSS desvela**

Pagina 2

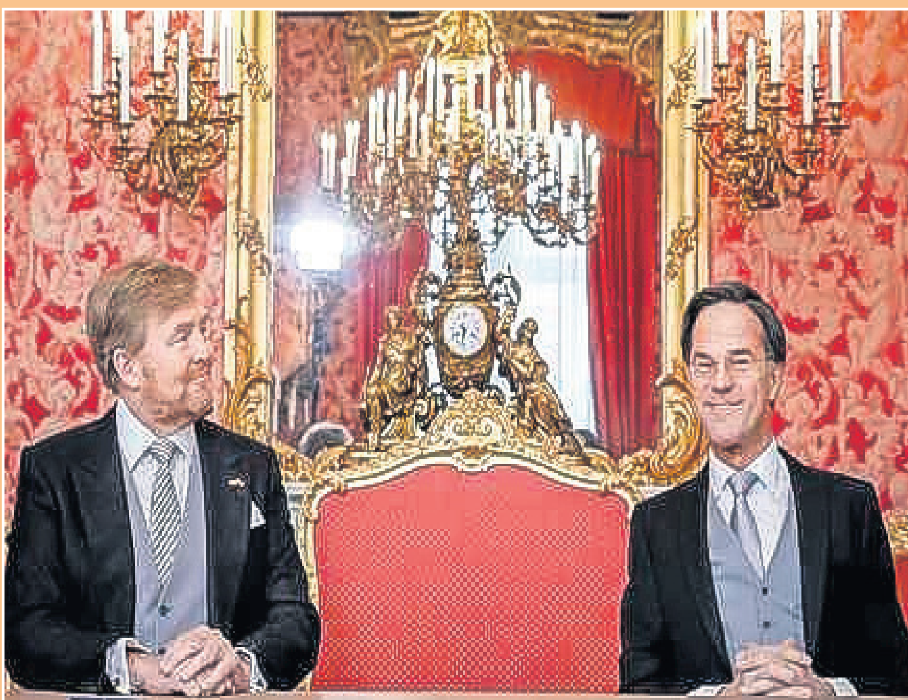
- **Renobacion di Cas di Cultura inclui den presupuesto di e aña aki**

Pagina 3

- **Gerlien Croes: No por midi integridad cu dos of tres midi**

Pagina 6

Rey Willem-Alexander ta honra ex-prome minister Rutte pa su servicio na e pais

Pagina 9

El Salvador: Bukele ta cera espacionan pa diversidad sexual

Pagina 10

Prome minister nobo Keir Starmer ta priminti "reconstrui" Reino Uni

Pagina 23

Grupo "Con Venezuela" ta convoca Venezolanonan na Aruba pa simulacro di eleccion

Diahuebs mainta, un grupo di Venezolano cu ta biba na Aruba a invita nan connancional pa awe diasabra presenta na Plaza Bolivar di Oranjestad pa un simulacro di votacion den marco di eleccion presidencial cu lo tuma luga dia 28 di juli.

Mirando cu campaña pa eleccion presidencial na Venezuela oficialmente a cuminsa dia 4 di juli ultimo, un grupo di Venezolano cu ta pertenece na organisacion "Con Venezuela" a informa tocante un convocatorio cu nan ta haci pa Venezolanonan residente na Aruba pa awe diasabra 6 di juli presenta na Plasa Bolivar pa asina haci un simulacro tocante e votacion pa dia 28 di juli.

Yris Acacio a señala cu nan ta bay splica con lo ta e proceso di votacion tanto di manera manual como di manera virtual ya cu ainda nan no tin informacion di ki forma lo tuma luga, "pa asina tur hende di por haya sa kico e Conseho Nacional Electoral ta bay pone pa nos."

For di 4or di atardi te cu 7or di anochi nan ta bay splica con ta bay ta e proceso di votacion pa 28 di juli.

E votacion mes pa Venezolanonan cu ta biba na Aruba no lo tuma luga na Consulado di Venezuela segun Acacio a menciona, nan ta bay haciele cerca den e mesun zona. Nan ta calcula cu 1,300 persona ta registra pa vota na Aruba.

Personanan cu tin paspoort Hulandes y paspoort Venezolano por vota, nan mester presenta nan cedula y cu esey tin derecho pa vota, no ta importa si e cedula a caduca.

"P'esey nos ta haciendo esaki pa nos convoca tur hende cu ta Venezolano y ta registra na Aruba pa vota pa por vota." Acacio tambe a señala.

Nan tin ta sinti cu hopi speransa mirando cu nan ta apoya e candidato di oposicion Edmundo Gonzalez Urrutia ken ta esun cu ta representa e lider principal opositor Maria Corina Machado "ta nos candidato pa libertad y democracia."

E inhabilitacion di Machado pa postula na funcionnan publico a ser considera como un di expresionnan mas explicito di Administracion di Nicolas Maduro ken ta e candidato di partido oficialista PSUV.

Expectativanan ta keda halto pa eleccion presidencial aki, maske tin dudanan tocante e transparencia den e proceso electoral.

Hunto cu Maduro y Urrutia, tambe tin 8 candidato mas cu a postula nan mes pa presidencia manera e pastoor Javier Bertucci ken ya caba tabata candidato na 2018 y a keda den e di tres luga, ademas di ex-alcaldenan Claudio Fermin, Daniel Ceballos, Antonio Ecarri, entre otro.

Minister Ursell Arends:

Plan Tecnico di AWSS desvela primintiendo un solucion pa e problematica di RWZI

Durante un conferencia ayera tardi, Aruba Waste Water Solutions (AWSS) a duna di conoce e plan tecnico di e trabaonan cu lo haci riba RWZI.

Pues esaki ta marca un momento historico ariba nos isla, pasobra pa decadas e problema di awa preto ariba Aruba a keda sin wordo atendi adecuadamente. E sistemanan di purificacion cu ta funciona ariba nan capacidad ta un menasa directo riba nos sector turistico, nos medio ambiente y nos economia. Despues cu e ley a pasa pa delega e maneho di e plantanan aki na un entidad priva, a move lihe pa por realisa e prome stapnan di e compania recientemente forma, segun un comunicado di gobierno.

Awo AWSS ta conta cu un ekipo capacita cu ta cla pa ehecuta un di e misionnan nacional mas importante den nos historia. Ministerio di Naturalesa, conhuntamente cu Ministerio di Energia y Asuntonan General a haci esfuersonan grandi pa por yega na unda cu nos ta awe, ta desea AWSS hopi exito cu nan tarea. Minister Arends ta duna un danki special na señor Jossy Figaroa kende a lidera e comision encarga cu e privatisacion di RWZI. Ademas, ta gradici Marlon Croes y Ton Rojer cu a traha incansablemente pa por a logra esaki.

Segun e comunicado, e paso cu a tuma ayera siguramente ta un di e logronan mas importante di Gabinete Wever-Croes II. E colaboracion interministerial pa cu e solucion di e problematica di RWZI tabata uno clave. Ministerio di Naturalesa tambe ta gradici colega Minister President Evelyn Wever-Croes y Glenbert Croes pa esaki y pa brind'e e confiansa pa por a lidera e esfuersonan eherci.

Renobacion di Cas di Cultura a ser inclui den presupuesto di e aña aki

Gobierno a presenta presupuesto complementario na Parlamento di Aruba dia 25 di juni ultimo unda cu prome minister Evelyn Wever-Croes a indica cu mester a haci varios cambio den e presupuesto debi cu tin mas entrada cu loke a premira pa aña pasa, den esey, Ministerio di Finanzas y Cultura a coloca 4 miyon florin pa renobacion di Cas di Cultura.

Sinembargo, den rapport di Raad van Advies tocante e cambionan haci pa presupuesto 2024 ta trece dilanti cu costo di subsidio di Departamento di Cultura a aumenta ocasionalmente cu 4 miyon florin mas pa renobacion di Cas di Cultura. Aunke, nan ta señala cu den presupuesto 20234 no ta inclui nada riba un posibel renobacion di Cas di Cultura. Gobierno ta considera deseabel y/of necesario cu esaki mester tuma luga e mesun aña aki.

Debi na e considerabel aporte involucra pa esaki y e intencion, e renobacion no a ser discuti den e proyecto di presupuesto 2024, Raad van Advies ta considera haya un splicacion, incluyendo e necesidad di e renobacion aki. Ademas, nan a puntra con ta determina e prioridad di proyectonan grandi di mantencion y renobacion, referiendo entre cos, na problemanan cu tin di haber cu RWZI.
Pa esaki, a señala cu edificio di e teatro, e teatro y e centro cultural di Aruba (Cas di Cultura) for di varios aña caba ta den condicionnan deplorabel (incluyendo e beton putri). Te e fecha no a dispone fondonan pa un renobacion cu lo por ascende 12 miyon florin. Fundacion di teatro Aruba cu ta esun encarga di maneha Cas di Cultura no por recauda fondonan na otro luganan si Land Aruba no ta aporta un cantidad minimo.

Tambe a ser treci dilanti un posibel ciere di Cas di Cas di Cultura si no ta dispone di fondonan den corto plaso. Pa por recauda fondonan na otro luganan, ta necesario cu gobierno tambe por contribui na e renobacion. E cantidad di placa cu tin mester pa esaki ta 4 miyon florin pa asina renoba scenario y accesonan di Cas di Cultura.

No ta un secreto cu for di basta tempo caba mester a presenta un plan di renobacion di edificio di Cas di Cultura, incluso esaki a ser treci dilanti na 2015 ora Vicky Arens director di Cas di Cultura a anuncia cu tabatin mester–den e tempo ey–150 mil florin pa por renoba Cas di Cultura, unda a haci diferente evento manera “Charity Show & Auction” cu tabata pa salvaguardia Cas di Cultura y financia e master plan arkitectonico.

Arends, na e tempo ey a splica pakico tabatin mester di un master plan arkitectonico cual ta pa motibo cu, Cas di Cultura su edad ta hopi halto. Na 2021, Arends a tene un conferencia di prensa riba e reunionnan cu tabata tuma luga cu stakeholders riba formacion di gobierno pa Aruba. E biaha ey, formador Evelyn Wever-Croes a reuni cu stakeholdernan den sector migracion, social y cultura. Durante e conferencia di prensa, Vicky Arends di Cas di Cultura a duna informacion riba e desaroyonan den e instituto aki.

Arends a cuminsa expresando su speransa cu maske el a papia hopi lihe durante e reunion, formador Wever-Croes y henter e delegacion por a comprende e proposito di Cas di Cultura, indicando cu a haci hopi trabao caba pero ainda ta bezig cu renobacion.

Cas di Cultura ta ‘e unico teatro prosenico na Aruba y den Caribe Hulandes’. “Nos ta spera cu den e termino aki por yuda nos. Principalmente habri porta, pasobra esey ta loke nos a pidi letterlijk, pa habri porta pa nos pa fondonan na Hulanda, Europeo, fondonan local, Lotto, etc. pa nos por yega na fondo pa porfin nos por renoba”, Arens a comenta na 2021.

Arens a clarifica cu mientras nan tabata wardando pa haya fondonan pa renobacion, si nan tabata bezig cu mantencion di e edificio pa esaki ‘no bay atras’. “Renobacion mes ta algo hopi mas detaya, mas profundo. No solamente ta renoba, sino ta pensa tambe riba e necesidadnan di comunidad pa cu un cas mas amplio, cu diariamente bo por haci algo na Cas di Cultura. Y no solamente esey. Ora bo crea un luga bo mester pensa riba explotatie tambe y ‘streams of income’. Tur esey nos a incorpora y pone den un plattegrond eigenlijk full otro.” Pues lo cambia e interior di e edificio, y lo mira algun cambio pafo.

Pa e renobacion, Arens a indica cu nan tabata wardando pa fondo pero nan tabatin e plan cla caba. “Pasobra nos tabatin un suma caba dos aña pasa, pero ora Covid a dal nos den porta pa cuminsa cu recaudacion, nos a bisa cu nos ta bay haci e plan mas chikito”, el a splica. “Kiermen nos a reduci e plattegrond cu nos tabatin. Pero a zorg pa nos mantene e funcionalidadnan extra cu nos kier brinda na Cas di Cultura pa e ta un sala diario pa henter comunidad.” E renobacion actual cu Gobierno di Aruba a trece dilanti den su presupuesto complementario 2024, por ta un bon noticia mirando cu Cas di Cultura pa un tempo largo no a haya su merecido atencion y ta e Centro Cultural di Aruba, unico espacio for di aña 1958 unda comunidad ta reuni pa actividadnan cultural, artistico y creativo di Aruba.

Algun potret ta pertenece na Cas di Cultura su Facebook page.

Segun rapport di Algemene Rekenkamer Aruba:

Situacion financiero di Arubus ta fragil y pa hopi aña a depende di contribucion adicional di pais Aruba

Den luna di juni Algemene Rekenkamer Aruba (ARA) a publica nan rapport di investigacion titula "Op afstand, maar toch dichtbij." E investigacion ta enfoca riba e instancianan cu ta poni riba un distancia di pais Aruba.

Pa loke ta e analisis financiero di e investigacion, nan a investiga e periodo administrativo di 2018 pa 2020 y bay mas profundo den seis instancia: Arubus NV, Post Aruba NV, Refineria di Aruba (RdA) NV, WEB Aruba NV, Serlimar y Fundacion Lotto pa Deporte. Den e articulo aki ta bay elabora riba e instancia Arubus N.V.

Compania Arubiano di Bus N.V., conoci como Arubus N.V., tabata anteriormente West End Transportation N.V. E compania a cambia di nomber mediante un cambio den su statuto den aña 1983. E compania ta parcialmente responsable pa transporte publico y ta cay bao ministerio di Transport.

Arubus tin como meta: Mantene e servicio di bus y otro medionan di transporte, y tur loke ta relaciona cu esaki, den su sentido mas amplio. Pais Aruba ta 100% accionista di Arubus. E compania a establece den aña 2015 dos filial, na juni 2015 Compania Arubano di Parkeer N.V. (Aruparking) y na december di e mesun aña Arutram N.V. (Arutram). Arubus ta 100% accionista di e dos companianan aki.

Aruparking ta encarga di, entre otro, instala y opera e parkeermeters, construccion, maneho y mantencion di luga pa parkeo y parkeermeters conforme cu e leynan di zonanan pa parkeo. Tin tres zona pa parkeo asigna, manera na centro di Oranjestad, na area di hotelnan "Highrise" na Noord y na west di Oranjestad (area di L.G. Smith Boulevard).

E idea pa creacion di Aruparking tabata pa genera ingreso pa e perdidanan operacional di Arubus por ser reduci substancialmente y (segun e expectativa) pa reduci esaki na cero. Arutram ta encarga di implementa e politica relaciona cu vehiculonan pa trein, destina pa servicio publico di transporte. Contrario cu Aruparking, cu Arutram e idea tabata pa e pais Aruba paga e gastonan operacional di Arubus. Esaki riba base di un contract di prestamo y explotacion. Fondonan ta ser colecta via e Cruise Passenger Fee (CPF) cu turista ta paga. E uso di e tram ta inclui akinan.

Den Arubus pais Aruba, representa pa e minister responsable, tin un rol importante. Apart di su responsabilidad na e area di transporte publico, e minister di Transport, Integridad, Naturalesa y Asuntonan di Adulto Mayor ta representa e pais Aruba na e reunionnan general di accionistanan (AvA).

E structura di gobernacion di Arubus ta un modelo di dos nivel. E directiva ta consisti di un direccion (di 1 of mas director), bao di supervision di un Raad van Commissaren (RvC) cu tin minimo tres y maximo cinco comisionario.

E director- y comisionarionan ta ser nombra pa e AvA y por ser suspendi y despedi na cualkier momento pa e mesun. E Pais ta e aandeelhouder of doño di Arubus. E ministro encarga cu Transport, cu tin e responsabilidad di politica pa e compania, ta representa e pais den AvA y e autoridad di e minister ta regula den e statuto di Arubus.

E influencia di pais Aruba, specificamente di e minister encarga cu Transport, ta den un manera directo. Apart di su rol como representante den AvA, e minister tambe tin influencia den e RvC, cu ta e persona cu nombra e miembronan. intervencion di e minister por ta necesario ora un institucion no ta 'den control' of pa motibo di un gran interes publico. Ta importante pa e intervencion pasa di un manera transparente, via e posibilidadnan legal cu ta existi pa e modelo scogi.

E influencia di e minister no ta nifica cu e tin un intervencion directo of mester tin un intervencion directo den e maneho di Arubus. E maneho ta asigna na un directiva, bao di supervision di un RvC.

Ta importante pa e modelo scogi, den e caso aki como compania, ta keda sigui di berdad. Di investigacion ta resulta cu esaki no semper ta e caso y cu e modelo scogi pa Arubus no a ser sigui.

E relacion financiero entre Arubus y pais Aruba a keda forma mediante un contract di servicio (DVO). E DVO tabata valido pa 10 aña, pa e periodo 2012-2022 y a vence na december 2022. E DVO ta cubri e servicio di Arubus na e publico den e marco di transporte publico. Esaki ta inclui e introduccion di ruta nobo, e implementacion di un tarifa social y bus nobo y e introduccion di un proyecto di smart card. E DVO ta cubri un suma anual di Afl. 4 miyon, cu ta ser paga den terminonan mensualmente.

E tabel 1 ta mustra cu entre 2018 un suma adicional entre aproximadamente Afl. 5 miyon y Afl. 7 miyon, a ser contribui pa pais Aruba. Den 2023 y e prome kwartaal di 2024 pais Aruba a proporciona fondonan na Arubus, sin cu tabatin un DVO valido. E fondonan a ser proporciona a base di cartanan di adelanto (voorschotbrieven). E acuerdo di un DVO a ser posponi, den espera di un miho fundamentacion di e propuesta presenta pa Arubus.

E sumanan cu ta paga na Arubus anualmente riba e suma di e DVO como tambe e sumanan paga despues di e vencemento di e DVO, no tin un base legal y ta financieramente ilegal. Un ilegalidad financiero ta nifica cu un pago ta ser haci, sin un base legal cu ta cubri e suma den cuestion.

Den e caso di Arubus, e DVO ta iresponsablemente registra como subvencion den e recordnan financiero di pais Aruba. E regulacion di subvencion pa organisacionnan di interes publico no ta cubri transporte publico.

Arubus ta den un situacion financiero fragil y ta dependiente di contribucion adicional di pais Aruba ya pa hopi aña. Tabel 2 tambe ta mustra e caida den e ingreso di servicio. E ingreso ta mustra un tendencia di caida ya pa un tempo. E ingreso di Afl. 7.8 miyon den 2015, a cay pa aproximadamente Afl. 7.3 miyon den 2016 y pa aproximadamente Afl. 6.8 miyon den 2017.

Debi na e ingreso di servicio cu no ta loke a spera, Arubus ta depende cada biaha mas di contribucion significativo di pais Aruba, pa cubri e corto di likides. A pesar di esaki, Arubus a logra resultado negativo den añanan pasa (cu excepcion di 2018). Esaki ta presenta den e tabel 3.

E resultadonan aki, hunto cu perdidanan di añanan anterior ta nifica pa Arubus un patrimonio negativo di Afl. 2 miyon y un patrimonio negativo consolida di aproximadamente Afl. 5.3 miyon pa fin di 2020.

Arubus tambe a acumula un debe cu Departamento di Impuesto (DIMP) durante e periodo di e investigacion aki pa no paga e belasting di salario reteni y e primanan social, BBO, BAZV, y BAVP. Pa final di 2020, e debe tabata Afl. 12.5 miyon.

Pa final di 2022, e debe a yega Afl. 15.8 miyon na pago atrasa y Afl. 1.5 miyon na gastonan di reminder y interes. Tin dialogo entre Arubus y DIMP tocante e posibilidad di yega na un areglo di pago. A yega na un acuerdo, unda Arubus mester paga e contribucion mensual pa 2023 prome cu acuerdo definitivo por ser haci tocante e debe pendiente. Arubus a cumpli cu e acuerdo pa 2023.

Tabel 1.2: **Verhouding opbrengsten Arubus 2018-2020 (in Afl.)**

Omschrijving	2018	% van totaal	2019	% van totaal	2020	% van totaal
Bijdrage door het Land	11.347.000	65%	10.100.000	63%	8.875.400	74%
Opbrengsten dienstverlening	6.089.132	35%	5.839.120	37%	3.157.175	26%
Totale opbrengsten	**17.436.132**	**100%**	**15.939.120**	**100%**	**12.032.575**	**100%**

Tabel 1.1: **Aanvullende bijdragen aan Arubus over 2018-2020 (in Afl.)**

Omschrijving	2018	2019	2020
DVO 2012-2022	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Aanvullende bijdrage aan Arubus door het Land	7.347.000	6.100.000	4.875.400
Totaal ontvangen van het Land	**11.347.000**	**10.100.000**	**8.875.400**

Tabel 1.3: **Resultaten Arubus en dochtermaatschappijen 2018-2020 (in Afl.)**

	2018	2019	2020
Arubus			
Resultaat	1.943.491	-453.464	-1.587.379
Eigen vermogen	-1.421.927	-1.217.749	-2.014.543
Aruparking			
Resultaat	-614.457	-657.641	-790.585
Eigen vermogen	-1.805.076	-2.462.717	-3.253.302
Arutram			
Resultaat	-13.089	-21.176	-447
Eigen vermogen	92.164	70.988	70.541
Consolidatie			
Resultaat	1.329.034	-453.465	-1.587.379
Eigen vermogen	-3.227.003	-3.680.467	-5.267.846

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

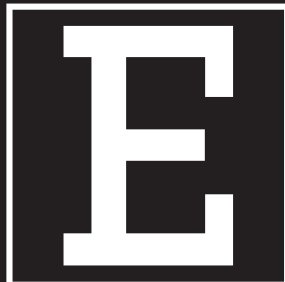
Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Associated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Bringa con pa hay'e... Awor con pa gast'e...

Otro controversia cu no lo tarda te despues di reces pa haya atencion, ta e forma con ta desea di usa e ingreso extra cu País Aruba ta goza a base di e crecemento excepcional economico na 2022 y 2023. Mester corda si cu e aumento di ingreso no ta solamente di e crecemento economico, sino tambe ta resultado di e peso di impuesto cu gobierno a scoge pa pone riba su ciudadanonan. Esaki a resulta den un aumento di alrededor di 22% di impuesto directo y indirecto hunto, comparando 2023 cu 2022.

Mientras e debate ta awor kico mester haci cu tur e placa aki, ta bon pa tira vista na promer lugar na futuro. No tin nada contra mustra cierto alegria o satisfaccion cu e desaroyo aki, pero goberna semper ta significa mantene bo vista riba futuro. Y kico e futuro ey ta bisa nos? Ban consulta cifra y proyeccion di gobierno mes, pa no bisa despues cu ta fabrica dato incorecto.

Segun e resumen di e futuro presupuestonan 2024 te 2028, elabora pa CAft, pero a base di dato ricibi di gobernacion di Aruba, nos por mira cu entre 2023 y 2024 ainda nos por mira un aumento di 8,4% di impuesto en total, mientras pa 2025 e diferencia cu e aña anterior (2024) ta bira 1,45%. Entre 2025 y 2026 e cifra aki ta bira 2,5%; entre 2026 y 2027 e ta 2,2%, y entre 2027 y 2028 e crecemento lo ta 2,4%. Un resultado remarcable? No, esaki no ta nada straño, esaki nos tabatin na vista pa varios aña caba. Ademas, un aumento anual di alrededor di 2% pa entrada principal di gobierno, di impuesto, realmente no ta malo. Pero, esaki ta implica si cu e gran aumento di entrada aki na 2023, y den menor grado na 2024, ta un 'one time thing'...

Ta pesey cu e colegio di supervision financiero (CAft) ta keda insisti cu baha debe gubernamental mester keda prioridad. Esaki na otro banda ta libera fondo cu no mester bay mas na paga interes riba debe. Y kico ta e situacion cu a surgi awor? Cu, manera CAft a pone bon cla den su conseho encuanto cambio den presupuesto 2024, cu gobierno mester sigui loke ley ta stipula y mester dividi e suma, riba e 1% fiho cu ta bay pa baha debe, na paga debe y financia inversion riba 'kapitaaldienst', y no na aumento di salario di ambtenaar y di otronan paga pa gobernacion. No cu nan no ta mira espacio pa esaki, pero segun CAft mester haci esaki di e reorientacion di fondo pa bienes & servicio, pa cual tin un subutilisacion structural cu por usa, Asina ta cumpli cu ley y gobierno por logra e aumento pa su payroll, segun CAft; nos tin otro opinion. En corto, e mas di 10% di aumento pa henter sector publico, pa gobierno ta resulta den un aumento di alrededor di Afl. 50 miyon anualmente, cu e agravante cu ainda gobierno no a para e aumento 'automatico' den su sistema di compensacion salarial, pues esaki ta acelera e aumento di costo di payroll atrobe. Pa 2025 te 2028, gobierno ta anticipa un aumento di entrada di impuesto di Afl. 20 miyon (2025), Afl. 33 miyon (2026), Afl. 35 miyon (2028), respectivamente, compara cu e aña anterior. Loke ta sucediendo aki, na nos opinion, ta cu gobierno ta gasta segun nan ta haya ta bon, mientras ta presenta na CAft bunita proyeccion cu ta mustra un maneho modera y responsable. Contal cu den campaña electoral por mustra riba e logronan momentaneo.

Kico ta anto e mensahe general na parlamento? Cu den e critica vocifera, y promesanan haci den parlamento pa beneficia cierto grupo den comunidad cu a sufri golpi financiero den ultimo añanan, no por simplemente usa e situacion actual, despues di e aña 2023 sumamente positivo, pa caha di gobierno, no pa e ciudadano di menor ingreso, pa proyecta un compensacion pa e mesun ciudadano di menor ingreso aki, cu a sufri mas cu tur bao di e medidanan di impuesto, principalmente e aumento di nivel di prijs bao di influencia di e aumento di BBO te 7% y e introduccion di BBO na frontera. Manera ta deseable pero casi nunca cumpli, ta necesario un debate cu cifra den man, cu mirada pa futuro, pa tuma un decision cu ta duna un compensacion, mereci sin duda algun, dentro di e margen financiero responsable. Lo keda semper diferencia di opinion cuanto esaki mester ta, pero debate puramente na nivel emocional no ta yuda ningun hende.

Pa bolbe na e asunto di con usa e surplus riba presupuesto; nos a tende parlamento pidi gobierno bin cu dato, cuanto placa ta spaar den proximo añanan, si cumpli cu e ley di supervision financiero, e 1% plus mitar di e restante surplus uc ta bay na reduci debe publico, cuanto esey lo beneficia caha di gobierno? Placa anto cu por usa pa financia otro asunto, y cu ademas tin un efecto duradero, pasobra den tur e siguiente añanan e debe no t'ey pues e interes tampoco. Ningun di nos mester ta genio financiero pa comprende esaki. Hasta esnan den gobernacion cu a ocasiona e empobrecimento entre e capanan menos benficia den comunidad ta di acuerdo cu algo mester sucede den forma di compensacion, aunke sea solamente pa motibo electoral. "Duna e beneficio awor, cu nos por haci manera nos por pag'e, y despues di eleccion lo mira con pa sigui," ta parce e consigna. Yam'e politica 'inteligente' pero no bisa cu tin un vision di sostenibilidad tras di esaki.

Parlamentario independiente, mr. Gerlien Croes:

No por midi integridad cu dos of tres midi

“A bira imperativo pa e miembronan di e actual gabinete asumi nan responsabilidad politico y duna cuenta na Parlamento di Aruba,” parlamentario independiente, Gerlien Croes a indica den un comunicado di prensa. “Integridad no por continua como un palabra bunita, pero bashi.”

E accionnan rond di e investigacion hudicial den Ministerio di Labor y Integracion ta ilustra na pueblo claramente con e Gabinete Wever-Croes ta midi integridad, no cu dos, pero cu tres midi of mas. Den pasado un carta di ministerio publico so tabata suficiente pa a disolve gobierno di Gabinete Wever-Croes 1; mas despues riba investigacion y caso pa cu Arubahuis, e prome minister a abstene di duna cuenta na Parlamento bou di e argumento di no interferi cu investigacion andando; y te ainda awo cu RST, entre otro, a tene inval den propio oficina di Minister di Labor y Integracion, tampoco Premier Wever-Croes ta mira necesidad di tuma un paso firme den nomber di integridad den su gobierno.Parlamentario independiente, mr. Gerlien Croes ta mira e necesidad y urgencia pa mehora e procesonan den e aparato gubernamental pa asina brinda mayor transparencia, tanto pa publico, como pa Parlamento di Aruba. No ta rasonabel pa warda añanan largo y cada bes riba investigacion y tratamento di casonan penal ta papia di tuma e decisionnan necesario pa ahusta e rumbo di e maneho di e pais.

Den cuadro di esaki, hunto cu parlamentario Ryçond Santos do Nascimento y Miguel Mansur, a pidi presidente di parlamento, mr. Edgard Vrolijk pa dos reunion publico cu urgencia. E prome cu Minister di Integracion cu ta esun, kende su Ministerio ta directamente envolvi den investigacion pa cu un caso penal, ademas di e titular di Integridad, Minister Ursell Arends.

Mientras cu e peticion pa e reunionnan publico a sali dia 8 di juni, presidente di parlamento a reacciona pa comunica na e parlamentarionan en cuestion cu lo honra nan peticion pa un reunion publico. A indica cu, mirando con e fecha di inicio di reces ta acercando, (simultaneo cu e ciere di aña escolar) ta anticipa cu un reunionnan lo por tuma luga despues di reces, ora cu Parlamento reactiva den augustus.Gerlien Croes ta considera crucial pa haci un diferencia entre e investigacion hudicial y e responsabilidad politico cu e minister ta carga. Relaciona cu esaki, a bin bek riba un conseho cu Raad van State a duna dos aña pasa y ta enfatisa e importancia di e responsabilidad ministerial den cuadro di e cumplimento di control parlamentario.

“P’esey ta acepta generalmente cu e minister mester ta responsabel di tur loke ta sosode bou di su liderazgo den e aparato gubernamental y tambe ta esun, cu si ta necesario, mester implementa e cambio desea den politica y/o implementacion di procesonan,” Raad van State ta indica. Tambe mester promove integridad y preveni corupcion y responsabilisa politicamente na e organo di mas halto di e pais.

Den caso di Minister Arends, e ta responsabel di promove y garantisa e integridad administrativo den e aparato gubernamental. Mas aleu Croes y otro parlamentario kier scucha for di dje kico ta haciendo den oficina di Integridad Aruba cu ta resorta bou di su ministerio. Echo ta cu minister ta keda responsabel pa su empleado publico. Awo mas cu nunca cu a crea un ministerio di integridad, representantenan di pueblo ta exigi pa sa kico ta loke e ciudadano ta paga p’e.

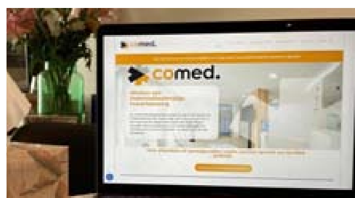
ONDERCURATELESTELLING

Krachtens beschikking van 22 augustus 2023, behorend bij EJ nummer AUA202301593 van het Gerecht in Eerste Aanleg van Aruba, is CALIXTA DE CUBA, geboren op 14 oktober 1933 in Aruba, wonende op Aruba, onder curatele gesteld en benoemt over de onder curatele gestelde tot curatrice haar nicht, Ruchella Viviene Arendsz, geboren op 2 december 1979 in Aruba, wonende op Aruba;

De deurwaarder B.R. Roos

Cadena di Dokter di Cas Co-Med ta declara su mes bancarota

(NLtimes) - E corte na Maastricht a declara e cadena comercial di dokter di cas Co-Med bancarota. E bancarota ta afecta specificamente Co-Med su Zorg Bv, cual ta maneha su oficinanan di dokter di famia. E compania mes no a ser declara bancarota, NOS a reporta.

Riba diadomingo, e cadena e anuncia cu nan lo declara bancarota durante e siman aki. Siman pasa, 4 seguro di salud Hulandes grandi a termina nan contract cu Co-Med, declarando e cadena den perdida. Nan tabatin preocupacion cu e franquisia no tabatin suficiente dokter pa sigui brinda cuido bon y continuo, entre otro cosnan. Co-Med su oficinanan desde e tempo aki ta "cera te proximo aviso." E seguronan di salud a haya dokternan di cas nobo pa e 50,000 pashent afecta.

Co-Med por poco a scapa bancarota den comienso di juni pero no por a sobrevivi e golpi cu e termino di contract cu e seguronan tabatin. E franquisia su abogadonan anteriormente a conta NOS cu e decision aki pro ta e caida di Co-Med. "Esaki directamente a causa cu e empleadonan a cuminsa bay AO na un escala grandi y e freenlancernan a perde nan confiansa. Esaki tabata e ultimo golpi."

Informacion tocante e proceso di screening medico pa solicitante di permiso di DIMAS Aruba

Pa stranhero (imigrante) cu a solicita pa un permiso di estadia na Aruba, y a haya un 'Voorlopige Toelating Aruba' (VTA) for di DIMAS, mester presenta cerca un dokter aproba pa Directie Volksgezondheid (DVG) pa un screening medico obligatorio.

Na e momentonan aki e screening aki ta wordo ehecuta unicamente pa e dokternan di Medwork. Na momento cu mas dokter keda aproba pa DVG, nos lo menciona esakinan y esaki lo wordo updated riba e website di DVG.

Pa traha un cita pa e screening medico, e solicitante mester presenta personalmente na Medwork situa na Margrietstraat 3, Oranjestad, riba dianan di trabou (dialuna pa diabierna) entre 8:00-12:00 y 13:00-16:00 cu un paspoort valido y e formulario 'Voorlopige Toelating Aruba' (VTA). Tambe mester trese e paspoort a base di cual a drenta Aruba ultimo biaha. E gastonan pa cu e screening ta costa Afl. 75.00 y esaki mester wordo paga na momento cu e solicitante bin pa traha e afspraak.

E cartanan di referencia pa e diferente tipo di testnan, manera test di PPD/Mantoux, radiografia di pecho y analisis di sanger lo wordo suministra pa Medwork. E costo pa e testnan aki mester ser paga na e respectivo instancianan medico unda lo haci e testnan necesario.

Mas informacion riba e proceso y instancianan medico unda por haci e diferente testnan por ser encontra riba DVG su website https://dvg.aw/pa/dimas/ of riba website di DIMAS www.dimasaruba.aw.

Abo ta cla pa gana 1 miyon 350 mil florin cu Lotto 5?

Sorteo ta awe nochi

Diaranson ultimo Lotto 5 no a conoce ningun ganado cu ta pone e jackpot sigui crece y pa awe diasabra e suma bira 1 miyon 350 mil florin! Pero si tabata tin 1 feliz ganado di e segundo premio di Lotto 5 di diaranson ultimo cu a gana Afl. 15.814,-.

Lotto 5 ta costa solamente 4 florin pa ticket y bo por combina bo 5 numbernan for di 01 te cu 35, si bo no sa cua numbernan pa kies, bo ta puntra bo rebendedo pa un loco y asina bo ta den wega pa bira e siguiente miyonario y gana e jackpot di 1 miyon 350 mil florin cu Lotto 5.

Corda busca bo Lotto 5 trempan, pa asina bo no keda afo di e sorteo miyonario di awe nochi cu Lotto, e Loteria di Aruba. Tambe Lotto ta ofrecebo e opcion pa por cumpra bo weganan di Lotto Online, kiermen si bo no tin chens pa sali cumpra bo weganan preferi di Lotto, bo por cumpre for di bo smart phone, tablet of bo computer!

Si ainda bo no tin un cuenta di Lotto Online, bishita www.lottoaruba.com, traha bo cuenta di hungado y asina cu bo wordo aproba, bo por cuminsa hunga Lotto online tambe!

Sorteo di Lotto 5 ta hunga awe diasabra pa 7.45PM y por cumpra bo ticket na bo rebendedor faborito te cu 7.30PM.

Lotto, E Loteria di Aruba tin diferente wega, Catochi, Big 4, 1-OFF, Zodiac, Wega di Number di Korsou di Lotto, Lucky 3, Multi-X, Lotto di Dia, Lotto 5, Mini Mega y cu su Mega Plus y e diferente weganan di Raspa y Gana y Instacash. Tambe lo por hunga Lotto Online door di bishita: www.play.lottoaruba.com pa por registra. Cumprando Lotto bo ta contribui na deporte riba nos isla. E meta ta pa organisa loteria, cambia bida di su hungadonan y na mes momento inverti den deporte local pa medio di donacionnan na e comision di subsidio.

Aruba tabata presente na e ceremonia di celebracion Dia di Bandera di Corsou

Diamars dia 2 di juli ultimo tabata Dia di Bandera di Corsou y Minister di Finansa y Cultura Xiomara Maduro tabata presente pa asina representa Conseho di Minister di Aruba na e ceremonia di celebracion di e 40 aniversario di e Dia di Bandera di Corsou cu a tuma luga riba Brion Plein.

Prome cu e ceremonia, Minister Maduro a topa un rato cu Minister President Pisas y demas Ministernan di Gabinete Pisas na Forti pa asina felicita nan den nomber di Conseho di Minister di Aruba, pa despues bay hunto na e celebracion na honor di Dia di Bandera di Corsou.

E celebracion a conta cu un bunita ceremonia cu a wordo acompaña cu discurso di Ministernan Pisas y Van Heydoorn, bendicion di Mgr Secco, reconocemento di baluarte y hoben di bario, otorgacion di Krus di Merito na varios ciudadano cu a destaca den comunidad, desfile di gruponan y un manifestacion cultural acompaña pa musica.

Pa Minister Maduro tabata un placer pa por a comparti un rato cu e mandatarionan di Gabinete Pisas y cu e Pueblo di Corsou cu semper ta ricibi e mandatario na un manera masha caluroso. E mandatario ta felicita Pueblo di Corsou cu un bunita celebracion na honor di Dia di Bandera y cu su presencia na Corsou kier sigui pone enfasis riba e importancia pa mantene lasonan fuerte di hermandad entre nos Paisnan. Pabien Corsou!

Mayor Boonstra ta Comandante nobo na Kazerne di Marina Suffisant

Mayor di Marina A. Boonstra riba Diahuebs 4 di Juli a tuma over e Comando na Kazerne di Marina na Suffisant na Corsou. El a tuma e comando over di Mayor di Marina Steven Baan. Esey a sosode durante un reunion ceremonial, durante cua, ademas di invitadonan , henter e tripulacion di kazerne tabata representa.

E Comandante entrante Boonstra ta sigui hala e liña actual di cooperacion cu socionan strategico. E ta desplega su mes pa zorg cu awor y den futuro unidadnan local ta para cla pa por keda desplega cu rapidez na momento cu autoridadnan ta pidi esey. Esaki dentro di Region Caribe y en general y riba y rondo di e isla di Corsou en particular.

Steven Baan ta mira bek atras riba un periodo special: "E añanan cu a pasa CURMIL a expande y desaroya significantemente, y por competi masha bon mes cu unidadnan ekivalente den Region Caribe. E incorporacion recien di damanan na e unidad aki ta demostra cu igualdad no ta solamente un aspiracion bunita, pero realidad. E (re) comienso di e Trayecto Social di Formacion, den cua Gobierno di Corsou ta coopera interministerial hunto cu Defensa, pa ofrece e hubentud di Corsou un bunita trayecto pa futuro, por ta valido como ehempel pa hopi asociacionnan dentro di NOS Reino. Tur esaki riba un kazerne cu ta birando mas grandi y mas moderno. Nos Suffisant".

Suffisant ta un Kazerne di Marina na unda trupanan operacional di CURMIL ta ubica y na unda tanto militarnan di Aruba y di Kòrsou ta ricibi training na e Centro di Educacion Carib. E militarnan di Caribe ta start akinan nan carera militar durante nan prome formacion profesional militar basico. Ademas aki ta tuma luga e Trayecto di Formacion Social, y Suffisant ta e base di Vrijwilligers Korps Curacao/VKC. E trayecto di Formacion Social ta un parti importante di e proyecto di cooperacion cu Gobierno, durante cua un parti di e proyecto ta dura 4 luna di entrenamento. E entrenamento militar aki ta destina principalmente pa siña habilidadnan basico y ofrece un miho futuro.

Base di Marina Parera
Tambe na Base di Marina Parera e siman aki a tuma luga traspaso di Comando. Capitan Teniente Naval Hezemans, Dialuna 1 di juli a entrega Comando na Capitan Teniente Naval Heerik. Esaki a sosode cu un ceremonia riba tereno di ehercicio na base di Marina.

Carola Schouten nomina pa alcalde di Rotterdam; tercer alcalde femenino di un ciudad grandi Hulandes

(NLTimes) - E conseho di ciudad di Rotterdam a nomina ex-minister Carola Schouten pa sigui Ahmed Aboutaleb como alcalde. E lo ta e prome alcalde femenino di Rotterdam y e di tres alcalde femenino di un ciudad grandi Hulandes, despues di Femke Halsema na Amsterdam y Sharon Dijksma na Utrecht.

Schouten (ChristenUnie) tabata un vice prome minister y minister pa Politica di Pobresa, Participacion y Pensioen den e gabinete anterior. El a biba den e bario Spangen di Rotterdam pa 30 aña y a studia na Erasmus Universiteit Rotterdam.

E conseho di ciudad a yama Schouten e candidato "cu ta cumbini e ciudad aki." Nan tabata busca pa "un alcalde cu ta accesibel, cu ta memey di e hendenan, un alcalde cu e habitantenan di Rotterdam por identifica cune," e conseho di ciudad a bisa, segun NOS. E conseho di ciudad kier pa e sucesor di Aboutaleb ta un persona cu "ta habri pa tur hende y tambe ta durf di vulnerabel y tin durf pa haci preguntanan."

"Cu ta conecta door di sigura cu tur hende ta sinti su mes sigur y scucha, manera pa combersacionnan mutuo por haya espacio. Hasta ora cu tin hopi tension den nos ciudad y esey ta precisamente un talento cu Schouten tin," e conseho di ciudad a bisa.

Segun e conseho, Schouten tin "un vision cla pa e ciudad, su necesidadnan y su futuro" y "un bon bista pa su relacion propio cu e ciudad." Nan a yama Schouten "un candidato cu realmente ta pertenece na e ciudad. No a nace aki, pero pa un largo tempo, y cu alma y paz, a conecta cu Rotterdam."

E conseho di ciudad lo nomina Schouten como alcalde di Rotterdam na e Rey y e minister di Asuntonan Interno y Relacionnan di Reino. Si e pasa su entrevista y e investigacion di fondo, su instalacion lo tuma luga dia 10 di october.

Ex-minister di Vivienda Hugo de Jonge (CDA) tabata tambe a ser menciona como un candidato pa sigui Aboutaleb (PvdA), cu tabata alcalde di Rotterdam pa 15 aña. De Jonge a felicita Schouten ora e noticia sali. "Pa ta honesto, mi tabata kier ta esun. Pero e ciudad ta den man bon cu Carola," el a bisa riba X.

Municipionan ta perde pista di muchanan cu nan ta saca for di cas cu ta plama den e pais

(NLTimes) - Municipionan Hulandes ta perde pista di e muchanan cu nan ta saca for di nan cas den situacionnan di crisis. Pa motibo di un falta grandi di luga den cuido di hobennan, e muchanan aki ta wordo reparti na e pais y hopi biaha ta caba den cuido di companianan comercial di cuido di hubentud, segun investigacion di Follow the Money and Pointer.

Un di e luganan aki ta Veluwe Hoenderloo, caminda 20 compania di cuido den su mayoria nobo ta duna cuido na muchanan for di full rond di e pais. Na fin di aña pasa, Jeugdstem, e consehero independiente pa mucha, a bati alarma tocante muchanan cu no ta sinti nan mes sigur na e localidad di Hoenderloo.

E hecho cu mucha for di full rond di e pais ta caba den luganan manera Hoenderloo ta contra politica di gobierno di organisacion di cuido cerca di cas, Jeugdstem a bisa Pointer. "Situacionnan manera Hoenderloo ta nifica cu muchanan ta keda leu for di nan famia y ambiente y tin cu bay otro scol, aunke no tin un rason substancial pa esaki," un vocero a bisa.

For di decentralisacion di cuido di hubentud na 2015, municipionan tin e responsabilidad pa cuido di hubentud. Aunke municipionan ta depende hopi biaha di esunnan cu ta proteha hubentud pa decision di colocacion, na final nan ta responsabel pa e muchanan. Sinembargo, Pointer y FTM a descubri cu municipionan no tin semper bista di unda e muchanan ta biba y ken ta cuida nan.

Por ehempel, e municipio di Arnhem a bisa cu nan no por saca for di nan data si algun di e muchanan ta keda na e localidad di Hoenderloo. Pointer sa cu tin mucha di Arnhem eynan.

Mesun cos ta conta pa e municipio di Amersfoort. Un vocero a bisa cu e municipio tin contract cu algun proveedor di cuido di hubentud cu ta activo tambe na Hoenderloo, pero e municipio no sa si tin algun mucha di Amersfoort cu ta na Hoenderloo.

Tin un falta grandisimo di luga sigur, specialmente pa muchanan cu problema compleho, Niels Naaldenberg di Proteccion di Hubentud Gelderland a bisa. Prome cu e decentralisacion di cuido di hubentud, e agencia tabata traha cu mas o menos 10 proveedor di cuido. Aworaki ta mas o menos 200.

"Pero ainda tin poco luga di refugio." Tin biaha nan tin cu pone muchanan den luganan caminda municipionan y servicio di proteccion di hubentud ta prefera cu no. "E alternativa ta riba caya. Asina cu no tin otro opcion, y nos tin cu pone nan." Den e casonan asina, proteccion di hubentud ta monitor e cuido cu nan ta duna mas di cerca, Naaldenberg a agrega.

Rey Willem-Alexander ta honra ex prome minister Rutte cu un honor real pa su servicio na e pais

(NLTimes) - Rey Willem-Alexander a nombra ex prome minister Mark Rutte na Cabayero Gran Cruz den e Orde di Leon Hulandes pa su servicio na e pais, e gobierno a anuncia den e Staatscourant. E ta e distincion mas halto den e orden di cabayero.

E honor real aki ta ser entrega rara bes. Esnan cu a yega di ricibi e honor aki prome ta inclui ex prome minister Ruud Lubbers y Willem Drees, segun NOS. Realeza manera Prinses Beatrix y Reina Elizabeth di Hulanda tambe a ricibi e honor aki, como tambe algun lider stranhero manera ex minister Aleman Angela Merkel y e ex prome minister Britanico Winston Churchill.

No ta sigur ainda ki dia e ceremonia di Rutte ta bay tuma luga. El a entrega e yabi di Torentje, e oficina di prome minister na Binnenhof na Den Haag, na su sucesor Dick Schoof diadomingo ultimo. Rutte lo remplaza Jens Stoltenberg como e Secretario General di NATO den luna di october.

Cada minuut, cuatro mucha muhe ta bira mama na Latino America segun UNFPA

(EFE) – Na Latino America y Caribe, 36.000 mucha menor di 15 aña ta bira mama cada aña, loke ta nifica cu cuatro mucha muhe ta duna luz cada minuut den region, segun Fondo di Poblacion di Nacionnan Uni (UNFPA) ta alerta.

"Esaki ta sucede specificamente na comunidadnan afrodescendiente of indigena, na unda muchanan muhe ta perde e control di nan curpa," e director regional pa Latino America y Caribe di UNFPA, Susana Sottoli a bisa.

Den e cinco Conferencia Regional riba Poblacion y Desaroyo di Comision Economico pa Latino America y Caribe (Cepal), Sottoli tabata esun encarga di inaugura y clausura e reunion den cual a trata temanan como embaraso adolescente of morto materno.

Directiva di UNFPA a mustra su preocupacion pa e sector di mas hoben di comunidadnan cu tin menos acceso na recursonan medico of medionan anticonceptivo.

"Pa e hobennan di 15 te cu 19 aña ta supone un impedimento pa nan proyectonan di bida di tene cu sali for di scol pa dedica na cuida nan yiu," e director regional a señala.

Sinembargo, Sottoli a pone den foco e alerta di embaraso di muchanan muhe menor di 14 aña, cu ta registrando un aumento importante. "Nos ta papiando di otro fenomeno cu ta directamente violacion y abuso sexual, cu ta rekeri un atencion di husticia di penalisacion cuanto antes."

Segun e rapport "estado di Poblacion Mundial 2024" di UNFPA, embaraso adolescente ta dos biaha mas frecuente entre adolescente mas pober, perteneciente na comunidadnan rural, indigena y afrodescendiente di e region.

Directiva a agrega cu Latino America y Caribe ta un region "profundamente desigual, no necesariamente un region pober, sino cu rikesa mal distribui."

Un muhe di e comunidadnan aki, tin tres biaha mas riesgo di muri pa complicacion di embaraso of den e parto cu cualkier otro den regionnan, algo cu pa e hurista, ta inaceptabel, pasobra ciencia sa con pa preveni e mortonan aki, "ta trata di un tema di politica publico y di discriminacion."

Na e situacion di hende muhe discrimina racialmente, ta uni otro dificultad, "vooral si e ta un muhe cu no ta hetero normativa," nan ta sufri di un exclusion social mayor di parti di nan mesun comunidad."

El a menciona datonan di casi 14 pais cu Fondo di Poblacion a haci riba costo di oportunidad di no reduci embaraso adolescente: "E cifra di loke un pais ta perde si e situacion aki ta continua ta di 0.28% di PIB."

Segun estudionan realisa pa UNFPA den dies pais den region, embaraso adolescente por nifica un costo di hasta 9.500 miyon dollar pa aña, y pa cada dollar inverti den prevencion, nan ta ricibi entre 20 of 40 dollar.

El Salvador: Bukele ta cera espacionan pa diversidad sexual

(AFP) – Tras su reeleccion pa otro cinco aña mas na februari ultimo, e guera anti gangnan di Bukele a adopta un politica conservador, aunke, prome cu el a yega na poder e tabata bisa cu e tabata apoya e reivindicacion di comunidad LGBTI.

Siman pasa, Bukele a anuncia e retiro di 300 empleado di Ministerio di Cultura "pa promove agendanan no compatibel" cu vision di su gobierno, loke varios funcionario a celebra como un "defensa pa famia tradicional," "fe y bida."

Dos dia prome, Ministerio di Cultura a aproba e presentacion di un obra LGBTI na Teatro Nacional, cu despues a ser cancela di manera inespera despues di su prome funcion.

E piesa teatral tabata un produccion di colectivo queer Proyecto Inari y tabata conta violencia y rechaso familiar y institucional sufri pa personanan di comunidad gay. Den e tipo di espectaculo aki, artistanan drag masculino ta bisti y make up manera hendenan muhe.

Exclui historicamente, poblacion LGBTI na El Salvador ta enfrentando un riesgo mayor cu lo por viola ainda mas e derechonan di nan debi na declaracionnan di Bukele, interpreta como un discurso di odio contra e comunidad aki. LGBT ta keda "den situacion di vulnerabilidad" ora hende ta scucha e presidente definiendo nan como "antinatural, antidios, antifamia," segun un pastoor gay a sigura. Poco despues di gana eleccion, na februari ultimo Bukele a asisti igual cu su homologo Javier Milei di Argentina, na e mayor convencion di coservadornan na Merca, unda a aplaudi ex-presidente Donald Trump.

E mesun luna ey, Ministerio di Educacion a anuncia cu a retira di e bukinan escolar "tur señal" di perspectiva di genero, decision aplaudi pa gruponan conservador y critica pa activistanan di derechonan humano.

Bukele ta drentando "den e club chikito di politiconan di ultra derecha mega reaccionario," antropologo Juan Martinez a bisa.

Tambe na februari ultimo, Ministerio di Salud a elimina un protocol cu e cual personanan di diversidad sexual tabata ricibi atencion "liber di stigma y discriminacion" den un programa di prevencion di HIV," segun Colectivo Alejandria LGBTIQ+ a señala.

Segun Organisacion Hende Muhe Salvadoreño pa Paz, na El Salvador "8 di cada 10 persona LGBTIQ+ ta sufri "discriminacion pa motibo di nan orientacion sexual" of identidad di genero.

"Gobierno y parti di sociedad kier nenga nos existencia y p'esey nos tin cu lanta nos voz, exigi y lucha pa nos derechonan," Grecia Villalobos, activista a sigura.

Prome minister di Haiti ta pidi Kenia respet na e dignidad pa evita erornan di pasado

(DiarioLibre) - E recien asigna prome minister di Haiti, Garry Conille, a gradici Kenia pa manda e forsa policial na e pais Caribense pa colabora den e lucha contra e gangnan arma, pero a ratifica cu nan mester aplica tanto mecanismonan di seguridad como respet na e "dignidad" di su poblacion.

"Nos historia cu intervencionnan stranhero ta yena di experiencianan diferente. Algun a aporta na e stabilidad, pero otronan a viola e derechonan humano na Haiti, door di cual nos tin hopi recuerdonan doloroso cu a empeora nos desafionan," Conille a afirma durante un sesion den e Conseho di Seguridad di ONU tocante e situacion di e pais Caribense.

E palabranan di e alto representante Haitiano tabata bin den comparacion di centenares di violacionnan comproba contra muhenan, entre nan menornan, di parti di e forsanan di paz di ONU (e asina conoci cascонan blauw) den e mision desplega eynan for di 2004 te 2017, ademas di su papel den e propagacion di un brote di colera cu a laga casi dies mil morto.

"Mester respeta e hermentnan di transparencia y traha den armonia cu e Haitianonan, como tambe implementa mecanismonan di seguridad pero conforme cu e dignidad y e respet di nos pueblo, pa no ripiti erornan di pasado," el a remarca.

E yegada siman pasa di e prome grupo di polisnan Keniano cu ta liderando e Mision Multinacional di Apoyo na Seguridad (MMS) ta nifica pa Conille e explosion di salida pa asina libera nan mes di e "garanan di e delincuencia".

E cantidad di agentenan Keniano mester ta di hasta 2,600 agente, segun e compromiso inicial, pero e mision, cu a desplega cu lunas di retraso, ta wardando ainda pa e otro Estadonan cumpli cu nan promesa di manda personal y/of recursonan financiero.

E representantenan special y e hefe di e Oficina Integra di Nacionnan Uni na Haiti (BINUH), e Ecuatoriano Maria Isabel Salvador, ken tambe a aparece den e sesion di e Conseho di Seguridad, a indica repetidamente e urgencia di e fondonan pa por enfrenta e crisis grave di inseguridad.

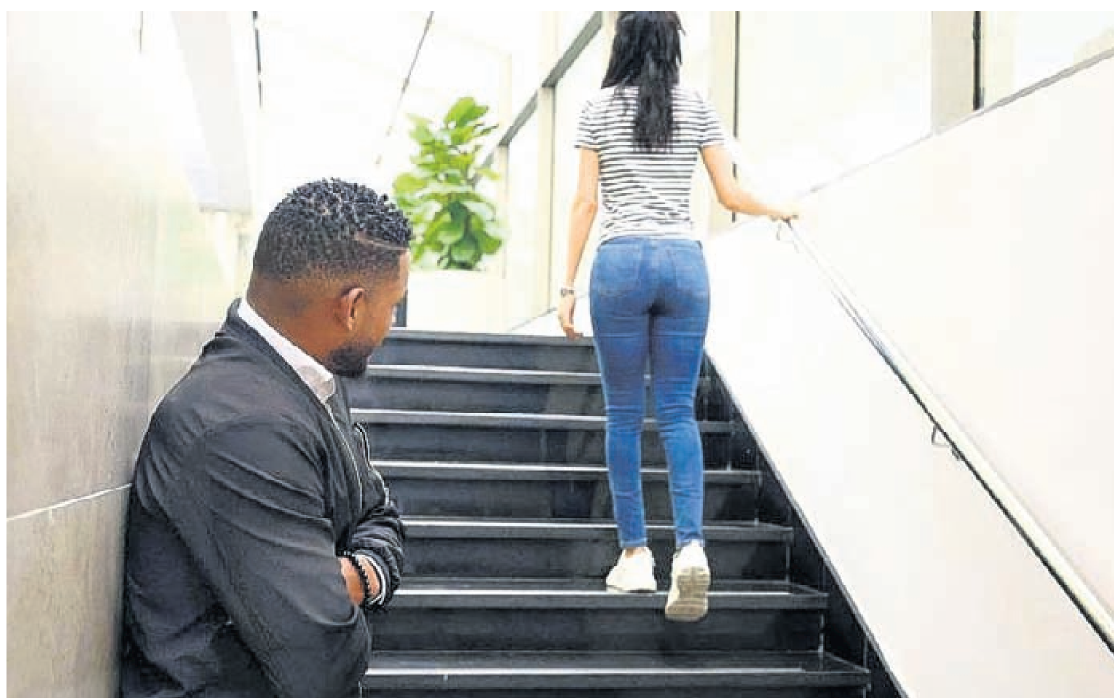
Di su banda, e representante adhunto di Kenia na ONU, Njambi Kinyungu, a informa den e Conseho di Seguridad cu, desde e despliegue, e polisnan Keniano a sostene reunionnan strategico pa prepara operacionnan cu e Polis Nacional di Haiti y alto mandonan a analisa e contexto cu e huntanan politico di e pais.

"Kenia ta comprometi na dirigi e mision y coordina cu e Estadonan miembro pa e ta un exito," Kinyungu a sigura, alehando e rumornan cu e instabilidad cu ta biba aworaki na e pais Africano por obstaculisa e despliegue total.

Mientras cu e minister Dominicano, Roberto Alvarez, a tuma palabra pa califica manera "balente" e liderasgo di Conille y a ofrece tur e apoyo dentro di e posbilidadnan pa e crisis di Haiti.

Republica Dominicana: Codigo Penal aproba den Senado ta ricibi cuestionamento hasta for di gobierno

(DiarioLibre) - E proyecto di ley di e Codigo Penal nobo a keda aproba den un di dos lectura cu 20 voto na fabor y dos contra, sinembargo, e aprobacion aki a genera rechaso di diferente sector di e sociedad, incluso di e mesun gobierno.

E Ministerio di Hende Muhe a informa cu e normalisacion di feminicidio ta un avance, agregando un paragraf cu ta victimisa e hombernan den e mesun circumstancia, pero na mesun momento e ta deslegitimisa e propio avance y ta desconoce e hecho cu e hende muhe ta wordo asesina sistematicamente pa motibonan cultural, di desigualdad y stereotiponan di genero, cualnan no ta coresponde cu e homicidionan di hende homber.

Tocante e violacion sexual, el a sostene cu e actividad sexual sin consentimento ta violacion y no mester existi un tipo penal separa.

E Codigo Penal aproba ta stipula den su articulo 134 cu e castigonan pa violacion sexual ta di entre 10 pa 20 aña.

No obstante e articulo 135 ta dispone cu ta trata di un "relacion sexual sin consentimento" y ta establece cu un violacion cu ta wordo cometi pa un pareha y e castigo ta reduci pa entre cuater y 10 aña.

Igualmente, e articulo 134 ta splica cu sin penetracion no tin violacion sexual. Esaki ta habri porta pa agresionnan sexual cu no ta implica penetracion keda liber di sancionnan.

E Gabinete di Niñez y Hubentud (GANA) y e Conseho Nacional pa Niñez y Hubentud (Conani) a expresa nan preocupacion "pasobra e ta contene articulonan cu ta representa un paso atras significativo y ta viola e Ley 136-03 di e Codigo pa e Sistema di Proteccion y Derechonan Fundamental di Mucha- y Hobennan y e Ley 24-97 tocante Violencia Intrafamiliar.

E Gabinete di Niñez y Hubentud ta lidera pa e prome dama, Raquel Arbaje.

E presidente tin e potestad di observa e proyecto si e wordo aproba na e Camara di Diputadonan y debolbe pa mas estudio.

Pa e gabinete, e Codigo Penal aproba ta contradeci a ley 136-03, di e Codigo di Menor.

GANA y Conani ta considera specialmente alarmante cu den e pargraf III di e articulo 123 ta plantea cu no ta considera violencia intrafamiliar e coreccion y disciplina na e muchanan, eherci pa e mayornan of voogdnan, sin patron di violencia of abuso fisico" sugeriendo cu e violencia contra mucha y hobennan no ta bay wordo penalisa si no tin agresionnan recurente.

Na Santiago, organisacionnan feminista a cuestiona e senadornan pasobra nan no a inclui tres clausula y a sostene cu e piesa sin nan demandanan no ta democratico.

BONDIA ARUBA
UEFA EUROCUP 2024

ORA LOCAL

GRUPO A

ALEMANIA (GER) · SCOCIA (SCO) · HUNGARIA (HUN) · SUECIA (SUI)

GER	5	JUNI 14 2:00PM MD 1-3	1	SCO
HUN	1	JUNI 15 8:00AM MD 1-3	3	SUI
GER	2	JUNI 19 12:00PM MD 2-3	0	HUN
SCO	1	JUNI 19 3:00PM MD 2-3	1	SUI
SUI	1	JUNI 23 3:00PM MD 3-3	1	GER
SCO	0	JUNI 23 3:00PM MD 3-3	1	HUN

		PTS.
A1	ALEMANIA	7
A2	SUECIA	5
A3	HUNGARIA	3
A4	SCOCIA	1

GRUPO B

SPAÑA (ESP) · CROATIA (CRO) · ITALIA (ITA) · ALBANIA (ALB)

ESP	3	JUNI 15 12:00PM MD 1-3	0	CRO
ITA	2	JUNI 15 3:00PM MD 1-3	1	ALB
CRO	2	JUNI 19 9:00AM MD 2-3	2	ALB
ESP	1	JUNI 20 3:00PM MD 2-3	0	ITA
ALB	0	JUNI 24 3:00PM MD 3-3	1	ESP
CRO	1	JUNI 24 3:00PM MD 3-3	1	ITA

		PTS.
B1	SPAÑA	9
B2	ITALIA	4
B3	CROASIA	2
B4	ALBANIA	1

GRUPO C

SLOVENIA (SVN) · DINAMARCA (DEN) · SERBIA (SRB) · INGLATERA (ENG)

SVN	1	JUNI 16 12:00PM MD 1-3	1	DEN
SRB	0	JUNI 16 5:00PM MD 1-3	1	ENG
SVN	1	JUNI 20 9:00AM MD 2-3	1	SRB
DEN	1	JUNI 20 12:00PM MD 2-3	1	ENG
ENG	0	JUNI 25 3:00PM MD 3-3	0	SVN
DEN	0	JUNI 25 3:00PM MD 3-3	0	SRB

		PTS.
C1	INGLATERA	5
C2	DINMARCA	4
C3	SLOVENIA	3
C4	SERBIA	2

GRUPO D

POLONIA (POL) · HULANDA (NED) · AUSTRIA (AUT) · FRANCIA (FRA)

POL	1	JUNI 16 9:00AM MD 1-3	2	NED
AUT	0	JUNI 17 3:00PM MD 1-3	1	FRA
POL	1	JUNI 21 12:00PM MD 2-3	3	AUT
NED	0	JUNI 21 3:00PM MD 2-3	0	FRA
NED	2	JUNI 25 12:00PM MD 3-3	3	AUT
FRA	1	JUNI 25 12:00PM MD 3-3	1	POL

		PTS.
D1	AUSTRIA	6
D2	FRANCIA	5
D3	HULANDA	4
D4	POLONIA	1

GRUPO E

BELGICA (BEL) · SLOVAKIA (SVK) · ROMANIA (ROU) · UKRANIA (UKR)

ROU	3	JUNI 17 9:00AM MD 1-3	0	UKR
BEL	0	JUNI 17 12:00PM MD 1-3	1	SVK
SVK	1	JUNI 21 9:00AM MD 2-3	2	UKR
BEL	2	JUNI 22 3:00PM MD 2-3	0	ROU
SVK	1	JUNI 26 12:00PM MD 3-3	1	ROU
UKR	0	JUNI 26 12:00PM MD 3-3	0	BEL

		PTS.
E1	ROMANIA	4
E2	BELGICA	4
E3	SLOVAKIA	4
E4	UKRANIA	4

GRUPO F

TURKIA (TUR) · GEORGIA (GEO) · PORTUGAL (POR) · CZECHIA (CZE)

TUR	3	JUNI 18 12:00PM MD 1-3	1	GEO
POR	2	JUNI 18 3:00PM MD 1-3	1	CZE
GEO	1	JUNI 22 9:00AM MD 2-3	1	CZE
TUR	0	JUNI 22 12:00PM MD 2-3	3	POR
GEO	2	JUNI 26 3:00PM MD 3-3	0	POR
CZE	1	JUNI 26 3:00PM MD 3-3	2	TUR

		PTS.
F1	PORTUGAL	6
F2	TURKIA	6
F3	GEORGIA	4
F4	CZECHIA	1

DI 8 PA FINAL

2	VS	0	29 JUNI 3:00PM (A1 vs C2) Dortmund
4	VS	1	30 JUNI 3:00PM (B1 vs 3ra A/D/E/F) Cologne
1	VS	0	1 JULI 12:00PM (D2 vs E2) Düsseldorf
3(P)	VS	0	1 JULI 3:00PM (F1 vs 3ra A/B/C) Frankfurt
2	VS	0	29 JUNI 12:00PM (A2 vs B2) Berlin
2	VS	1	30 JUNI 12:00PM (C1 vs 3ra D/E/F) Gelsenkirchen
0	VS	3	2 JULI 12:00PM (E1 vs 3ra A/B/C/D) Munich
1	VS	2	2 JULI 3:00PM (D1 vs F2) Leipzig

CUARTO FINAL

1	VS	2	5 JULI 12:00PM Stuttgort
3(P)	VS	5(P)	5 JULI 3:00PM Hamburg
	VS		6 JULI 12:00PM Düsseldorf
	VS		6 JULI 3:00PM Berlin

SEMI FINAL

	VS		9 JULI 3:00PM Munich
	VS		10 JULI 3:00PM Dortmund

FINAL

	VS		14 JULI 3:00PM Olimpia Stadion, Berlin

UEFA EURO2024 GERMANY

Francia ta derota Portugal 5-3 den penalty

(AP) — Francia a caba cu e campaña di Cristiano Ronaldo pa gana e titulo na su ultimo Campeonato Europeo, derotando Portugal 5-3 den penalty pa alcansa e semifinal diabierna.

Despues cu e wega a caba 0-0 despues di tempo extra, substituto di Portugal, Joao Felix a dal e post cu e unico fayo den e tiramento di penalty, y Theo Hernandez no a mustra señal di presion door di converti e tiro ganador den e skina top.

Tabata un record di di seis, y su di ultimo, Campeonato Europeo pa Ronaldo, 39, kende a anota e prome penalty pa Portugal y a termina consolando su compañero veterano Pepe despues mientras e defensa di 41 aña di edad a yora riba schouder di e capitan.

E carera di 20 aña di Ronaldo den Euro ta inclui e titulo na 2016 – ora Portugal a derota Francia den e final – y mester wak si e cinco-biaha Hungador di Aña na mundo ta bay sigui hunga pa su pais durante Mundial 2026, ora e ta bay tin 41 aña di edad.

E victoria a caba cu e dolor recien di Kylian Mbappé y Francia den penalty, despues di a perde durante penalty na nan ultimo dos torneo mayor – e ronda di 16 den Euro 2021 y final di Mundial 2022.
Mbappé no a ni haci un tiro, substitui despues di extra tempo di prome mita despues di un par di golpi na su nanishi kibra, cu tabata tapa cu un mask protector.

Francia ta bay enfrenta Spaña den e semifinal despues di su victoria den tempo extra contra Alemania na Stuttgart, cu Les Bleus na caminda pa un di tres titulo di Campeonato Europeo despues di 1984 y 2000.
Team di Didier Deschamps a alcansa e semifinal a pesar cu ningun hungador di Francia a anota den open play te awo den e torneo.

Portugal a sali sin anota ni den su weganan di knock-out – e team a derota Slovenia den penalty den ronda di 16 – ni su partido final di grupo, lagando coach Roberto Martinez cu cantidad di pregunta pa contesta.

Ultimo gol di Merino ta manda Spaña pa semifinalnan despues di un victoria dramatico contra Alemania

(AP)—Spaña y su fanaticonan a celebra manera nan a gana e Campeonatonan Europeo. Despues di elimina anfitrion di torneo Alemania den un wega kwart final emocionante, e equipo di Luis de la Fuente tin un bon chens pa bay cas cu e trofeo na Berlin otro siman.

Spaña a gana 2-1 den tempo extra ayera danki na e cabesaso di sustituto Mikel Merino durante e di 119 minuut. Merino a celebra coriendo rond, copiando e celebracion di su tata Miguel Merino despues cu el a hinca den e mesun stadion pa Osasuna den e EUFA Cup contra Stuttgart na 1991.

Tempo extra a bin solamente despues di e gol igualisador di Florian Wirtz den e ultimo minuut di regulacion. Dani Olmo a hinca e gol di apertura trempan den e segunda mita. Tur tres gol a bin for di sustitutonan.

Defensa Spaño Dani Carvajal a haya un segundo carchi geel den tempo extra y lo ser suspendi for di e wega semifinal diamars contra Francia. Otro defensa Robin de Normand tambe lo perde e wega ey despues di haya un otro carchi tambe.

Spaña a elimina e anfitrion di un torneo grandi pa prome biaha den 10 intento. Hungadonan Aleman tabata den mal humor y coach Julian Nagelsmann tabatin un cara di decepcion. "Nos tabata asina cerca, esey ta loke ta haci'e mas amargo," segun mediocampista Aleman Toni Kroos despues di e ultimo wega di su carera excelente. E ganador di Copa Mundial 2014 a bisa e ta retirando ora e campaña di Alemania caba.

88 graduadonan di Unidad di Salubridad y Servicio a ricibi nan diploma exitosamente

Diamars anochi, 88 graduado di e unidad di Salubridad y Servicio di Colegio EPI a ricibi nan diploma den e prestigioso ballroom di Aruba Marriott Resort & Stellaris Casino. Minister di Enseñansa y Deporte Endy Croes hunto cu su distinguida esposa Dilailah Croes, Prome Minister Evelyn Wever-Croes, directora di Departamento di Enseñansa Aruba (DEA) Sra. Anne-Marie Proveyer, directora general di Colegio EPI Sra. Ankie Danker, unitmanager di unidad di Salubridad y Servicio Sr. Randy Tromp, docente, famia y amistadnan tabata presente den e ocasion special aki.

A inicia e anochi cu himno nacional di Aruba, interpreta pa cantante Roxany Hernandez. Tabata un gran anochi yen di emocion, unda e graduadonan di e unidad di Salubridad y Servicio a haya nan diploma di MBO di Apotheker Assistent, Verpleging, Verzorging y Welzijn.

Durante e discurso, Minister Endy Croes a encurasha tur studiante cu kier sigui studia pa haci esaki. Tambe, e mandatario di Enseñansa a papia tocante e importancia pa aplica e 4-C nan di habilidadnan di Siglo 21 pa ta exitoso, cual ta comunicacion, colaboracion, capacidad di pensamento critico y creatividad. Tur esfuerso, dedicacion y perseverancia durante e cuater aña di estudio a duna su fruto.

Represenante di Kiwanis Club of Palm Beach Sr. Evan Giel y representante di Women's Club of Aruba Sra. Sharissa Werleman a anuncia e miho graduadonan di Salubridad y Servicio di aña escolar 2024, esta Clauna Delano di Verzorgende IG, Aishley Kransen di Verpleegkunde, Antia Paulino di Welzijn nivel 3 y Jaydienne Loefstop di Welzijn nivel 4. E hoben studiante Jaydienne Loefstop ta e miho graduado di unidad di Salubridad y Servicio.

E graduadonan di sector di Ciencia y Tecnologia di Colegio EPI a ricibi nan diploma

Diaranson anochi, sector di Ciencia y Tecnologia di Colegio EPI a celebra nan ceremonia di graduacion den e ballroom di Aruba Marriott Resort & Stellaris Casino. Presente den e ocasion special aki tabata Minister di Enseñansa y Deporte Endy Croes, directora general di Colegio EPI Sra. Ankie Danker, unitmanager di sector di Ciencia y Tecnologia Sr. Reginald Havertong, Sra. Morela Dirkz di DPS, docente, famia y amistadnan.

Un anochi hopi emocionante, unda 22 graduado di unidad di Ciencia y Tecnologia a ricibi nan diploma. Minister Endy Croes a dirigi palabra na e graduadonan, felicitando nan pa nan esfuerso, dedicacion y sacrificio durante nan cuater aña di estudio. Esaki ta un momento di hopi orguyo tanto pa e graduadonan, como e mayornan. Pero tambe ta un momento di orguyo pa e docentenan cu a contribui den e desaroya personal y profesional di e graduadonan. E mandatario di Enseñansa a lesa e credo y e graduadonan a huramenta den su presencia. Presidente di Women's Club of Aruba Sra. Reina Geerman y Represenante di Kiwanis Club of Palm Beach Sr. Orlando Hoevertsz a anuncia e miho graduadonan di sector Ciencia y Tecnologia, esta Bryan Cuyate di Bouwkunde, Jordanny Wernet di Werktuigbouwkunde y Nixon Perez di Elektrotechniek, kende ta "Overall Best Geslaagde".

Asina bon

Nos Papiamento ta...?

Den e edicion aki di nos column semanal tocante nos Papiamento, atencion ta bay na un parti di nos vocabulario di awendia cu tin su origen den idioma indigena di nos region.Den e encuentro entre e Spaño di e conquistadornan y e gama grandi di idioma indigena, e adaptacion semper tabata di dos banda, aunke mas atencion ta bay na e efecto di e idioma di esun cu ta impone poder economico, militar y politico. Sin embargo, e Spaño di America Latino tin un herencia bastante grandi di e idiomanan indigena; esun talvez mas conoci ta e herencia di e idiomanan principal Mexicano, cu a duna nos un cantidad di palabra di uso comun, manera 'aguacate', 'pelota', etc.

Loke ta menos conoci tae herencia cu nos tin di e idiomanan indigena di nos region. Esun mas importante pa loke ta e penetracion den e Spaño di nos region ta e idioma Taino, di e pueblo Taino cu na momento di entrada di e Spañonan den e region tabata biba riba gran parti di e islanan grandi di Caribe. Mas den direccion oriental tabatin e islanan cu tabata habita pa e tribu Caribe. E idioma Taino ta ser considera como perteneciente na e grupo di idioma Aruaca, cu ta cubri gran parti di parti nort di continente Suramericano, incluyendo e islanan cu awe ta conoci como islanan ABC. Tin cientifico cu ta splica e relacion cu idioma Aruaca di e pueblo Taino, cu originalmente lo a bin di e parti nort di e cuenca di Amazonas y a establece na e islanan, y tabata conoce e idioma Aruaca.

E dialecto considera 'clasico' di Taino tabata ser papia den e parti central di Hispaniola, Puerto Rico, Islanan Turks & Caicos y e islanan mas chikito den parti nort di Caribe.Den e parti West tabata trata di e dialecto Ciboney, cu tabata cubri parti occidental di Hispaniola, awe conoci como Haiti, Bahamas, Jamaica y mayor parti di Cuba. E ocupacion Spaño a percura bastante rapido pa e idioma bay perdi como idioma bibo, pero tin bastante palabra a sobrevivi te awe den e idioma di e ocupador.

Kico asina ta palabra di origen Taino? Por ehemplo 'conuco' cu cerca nosa bira 'cunucu'. Pa tur claridad, e palabranan aki muy probablemente a yega cerca nos via idioma Spaño, pa motibo di e despoblacion di nos isla na cierto momento y e perdida casi completo di nos herencia directo di idioma indigena, cu excepcion di e cantidad grandi di nomber di lugar. Tambe nos a hereda 'tobaco', cu cerca nos a keda mescos na Spaño: 'tabaco'. Otro ta 'canoa' cu cerca nos a keda asina, aunke localmente tin hende ta pronuncia esaki como 'canoba'.

Varios di e palabranan aki realmente a penetra den gran parti di mundo, como cu nan a yega na varios otro idioma, tambe Ingles. Uno hopi conoci ta 'barbacoa' cu a bira 'barbecue'na e idioma ey y a bira parti di e vocabulario internacional. Claro cu esey ta conta tambe pa 'tobaco' y 'canoa'. Mesun cos por bisa di 'huracan' y di 'caiman'. No ta nada straño cu di cuminda algo lo mester a sobrevivi; esey ta e caso di 'batata' y 'maiz'. 'Yuca' tambe tin e mesun origen aki.

Tin esfuerzo andando pa reuni e herencia di e lenga Taino, mescos cu otronan di e region y e continente. Riba e website The Dictionary Of The Taino Language (taino-tribe.org)por haya mas informacion tocante e idioma aki, cu por ehemplo na Cuba a laga atras hopi palabra cu nos conoce, manera 'bohi' cu na Spaño a bira 'bohío', un vivienda simple di palo y otro material vegetal. Otro cu por cierto nos lo reconoce ta 'uicu' cu ta nomber di un bebida traha di yuca fermenta. E ta parce e palabra 'cucui' cu nos tin pa e bebida bon conoci, cu ta bin originalmente di Venezuela: 'cocuy' cu ta un bebida fermenta di un especie di agave; loke cerca nos ta conoci como 'cucuisa'. Asina nos por mira bastante relacion ainda cu nos pasado indigena, directamente y a traves di e idiomanan di colonizador.

Ceremonia di despedida pa e delegacion di Aruba cu lo sali pa e Weganan Olimpico Paris 2024

Diaranson anochi dilanti e oficina di Comite Olimpico Arubano (COA) a tene un anochi di informacion y alabes a celebra e ceremonia di despedida di e delegacion di Aruba cu dentro di algun siman lo sali pa e Weganan Olimpico Paris, Francia. Na e ocasion aki tabata presente, dos di e seis atletanan cu lo biaha pa Paris. Tambe presente nos por a mira e miembronan di e directiva di COA, e diferente comisionnan di COA, coachnan, mayornan, e federacion deportivo, invitadonan special y prensa.

MC pa e anochi aki, Sr. Jonathan Wever a yama tur presente un caluroso bon bini. Presidente di COA, Sra. Wanda Broeksema a dirigi su mes na esnan presente. Den su palabranan, Sra. Broeksema a expresa su orguyo ya cu e aña aki Aruba lo ta presente na Paris cu no menos cu 6 atleta. Tambe Sra. Broeksema tabata masha gradici na partner y stakeholdersnan di COA sin lubida Gobierno di Aruba cu a duna e sosten na cada momento.

Hefe di Mision pa e weganan di Paris2024, Srta. Kamilah Dammers a duna un splicacion riba e parti logistica y organisatorio di e weganan na Paris. Tambe a splica en corto e informacion general di e biahe di e delegacion.. Na e anochi aki tambe a desvela e pin Paris2024, e Sport uniform pa e siguiente ciclo Olimpico modela pa nos atletanan prospecto y e trahe di Ceremonia di Apertura Paris 2024 esaki modela pa e atletanan di Paris2024, e landado Chloe Farro y e atleta di tiro, Philip Elhage. Na e desvelo aki, Sra. Nicole Hoevertsz a duna un amplio splicacion di e uniform.

Mas cu claro tabata tin diferente discurso na e anochi aki. E partnernan di COA, esta Aruba Tourism Authority pa medio, Sra. Tita Iglesias y Royal Aruba Aloe pa medio di su director Sr. Koos Veel a dirigi nan mes na esnan presente. Mescos tambe secretaria general di COA, Sra. Nicole Hoevertsz y Minister di Enseñansa y Deporte, Sr. Endy Croes. Tur cu a dirigi palabra a pone hopi enfasis riba e parti di patriotismo, sinti e orguyo di por representa Aruba riba e plataforma mas halto di e deporte mundial. Corda briya pero mas cu tur cos corda tambe disfruta di cada momento, paso e lo ta uno inolvidabel pa tur e atletanan. Ta masha tiki hende por yega e Weganan Olimpico y cada uno di e atletanan a traha duro pa yega eynan y esaki no a bini di awe pa mañan, e la tuma algun di nan mas cu un decada di sacrificio propio, sea orguyoso di bo mes.

Na final e atletanan y landadonan Mikel Schreuders y Chloë Farro a keda nombra como e abanderadonan pa e weganan. Ambos lo bira e personanan cu lo carga e bandera di nos pais durante e Ceremonia di Apertura di e Weganan Olimpico Paris 2024. Tambe a desvela e Billboard nobo cu tur nos atletanan cu lo representa nos dushi isla na Paris.

A presenta nos 6 atletanan cu lo representa Aruba na e Weganan Olimpico Paris 2024. Nos delegacion lo consisti di e atletanan:

* Chloë Farro y Mikel Schreuders di landamento
* Ethan Westera y Just van Aanholt di vela
* Shanayah Howell di ciclismo/BMX
* Philip Elhage di tiro

Por ultimo tur presente a wordo sorpresa pa un recorido di nos ex-atletanan Olimpico cu den pasado a yega di representa nos dushi isla di Aruba na e diferente Weganan Olimpico. Mester bisa cu tur presente a aplaudi e bunita momento historico aki. Ex-atleta Olimpico Allyson Ponson y landado y abanderado pa e weganan di Paris2024, Chloe Farro a 'touch' e dos antorchanan hunto y asina duna oficialmente e inicio di na caminda pa e weganan di Paris2024 pa e delegacion di Aruba.

COA ta desea cada un di e integrantenan di e delegacion pa e Weganan Olimpico Paris 2024 tur clase di exito y lo sigui nan pasonan di cerca, manteniendo pueblo di Aruba na haltura na tur momento.

Preparacion andando pa torneo Kingdom Series

Cu ta tuma lugar na Aruba den luna di november 2024

Recientemente, Minister di Enseñansa y Deporte Endy Croes a reuni cu e comision organisado di Kingdom Series, esta Sr. Jessy Beukenboom, Sr. Kevin James y Sr. Angel Tromp. Tambe representante oficial di Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond (KNBSB) di Hulanda Sr. Berry van Driel tabata presente.

Durante e reunion dialoga tocante e ekipo di Hulanda cu ta participando den Premier 12 di World Baseball Softball Confederation cu lo tuma luga na Mexico dia 10 pa 14 di november 2024. E 12 miho pais cu a keda selecta e aña aki ta entre otro, Merca, Mexico, Colombia, Venezuela, Puerto Rico, Republica Dominicana, Hapon, Korea, Cuba, Panama y Kingdom of the Netherlands.

Den caso cu Team Kingdom of the Netherlands clasifica den Premier 12, nan lo participa den campeonato final na Hapon. E team lo ta na Aruba di 29 di october te cu 5 di november 2024 y durante e siman aki lo hunga tres (3) wega fuerte. Banda di esaki, nan lo duna nos hobennan dos (2) dia di clinics.

Diferente hungado cu tin un status profesional, sea den Major League of sea den Triple AAA di Hulanda, Aruba y Corsou ta formando parti di Team Kingdom of the Netherlands.

Durante e bishita na Aruba, Sr. Berry a reuni cu diferente stakeholder entre otro, Aruba Tourism Authority (ATA), Fundacion Lotto pa Deporte (FLPD), Stichting Sportsubsidie Aruba (SSA), Fundacion Facilidadnan Deportivo (FFD), Instituto Biba Saludabel y Activo (IBiSA), Aruba Sport Unie (ASU). Finalmente, Minister Endy Croes ta indica cu e tabata un bon reunion, unda a trata diferente topico importante pa e torneo cu lo tuma luga e aña aki.

Google no ta logrando metanan di clima importante

(AP) - 3 aña atras, Google a pone den marcha un plan ambicioso pa atende cambio di clima pa medio di bira "net zero," nificando cu e no lo tin emision mas halto di gasnan cu ta cambia clima di loke nan ta kita for di aire.

Sinembargo un rapport di e compania diamars ta demostra cu e no ta cerca di cumpli cu e meta aki. Na luga di cay, su emisionnan a aumenta cu 14 porciento den 2023 durante e aña prome. Compara na su linea base den 2019, su emisionnan a aumenta te na 48 porciento.

Google a cita inteligencia artificial y e exigencia cu esaki ta pone riba centronan di data, cual ta rekeri cantidadnan masivo di electricidad for di aña pasa su crecemento.

Crea e electricidad aki pa medio di kima carbon of gas natural ta emiti gasnan, cual ta inclui carbon dioxide y methaan, cual ta causa daño na e planeta y ta trece tempo mas extremo.

E compania a haci un di e compromisonan mas significante di clima den e industria y te cu awo tabata un lider den esaki.

Lisa Sachs, director di Columbia Center on Sustainable Investment, a bisa cu google mester ta haciendo mas trabao pa partner cu companianan mas limpi y inverti den e red electrico.

"E realidad ta cu nos ta leu di loke nos por ta haciendo caba awo cu e tecnologia cu nos tin, cu e recursonan cu nos tin, y den termino di avansa e transicion," el acomenta. Hefe di sostenibilidad na Google Kate Brandt a conta The Associated Press cu "yega meta aki di net zero pa 2030 ta un meta sumamente ambicioso. Nos sa cu e no lo ta facil y cu nos metodo lo mester sigui evoluciona," Brandt a comenta, agregando cu "e lo rekeri pa nos nabega hopi incertidumbre, incluyendo e incertidumbre alrededor di e futuro di AI su impacto ambiental."

Algun experto ta bisa cu e centronan di data cu ta expandiendo rapidamente necesario pa duna poder na AI ta menasa henter e transicion na coriente limpi, un parti importante den atende cambio di clima. Esaki ta pa motibo cu e centro di data nobo por atrasa e ceramento di planta di cu ta kima combustibel of causa cu lo construi un nobo. Centronan di data no ta solamente intenso den consumo di energia, nan ta rekeri lineanan di transmision di voltahe halto y tin mester di cantidadnan significante di awa pa keda friu. Tambe nan ta causa hopi zonido.

Pa e motibo aki hopi biaha nan ta construi unda electricidad ta mas cheap, no unda energia renovabel manera bientο y solo, ta un fuente clave di energia.

Exigencia di centro di data global y electricidad di AI por bira dobel pa aña 2026, segun International Energy Agency.

Otro plannan grandi di sostenibilidad den tecnologia tambe ta desafia pa e proliferacion di centronan di data, e compania a bisa den un rapport di sostenibilidad ambiental den mei.

E companianan di tecnologia ta haci e caso cu AI, incluyendo hermentnan manera ChatGPT, no solamente ta causando parcialmente cambio di clima, sino tambe ta yudando atende esaki.

Den e caso di Google, esaki por nifica usa data pa anticipa inundacionnan den futuro of haci fluho di rafico mas eficiente pa spaar gasolin.

Amanda Smith, cientifico di Project Drawdown, a bisa cu esnan cu ta usa AI, ambos compania grandi y individuonan cu ta haci meme, tin cu haci esaki di manera responsabel, cual ta nifica usa e energia solamente ora cu e ta beneficia sociedad.

"E ta keda na nos ser humano pa wak kico nos ta bay haci y cuestiona dicon nos ta haci loke nos ta haci," Smith a agrega. "Ora cu e ta bal la pena, nos por sigura cu nos sigura cu e exigencianan aki lo ser cumpli cu fuentenan limpi di energia."

Google su emision a crece aña pasa parcialmente pa motibo cu e compania a usa mas energia; 25,910 gigawatt-hours mas, un aumento di e aña anterior y mas di dobel di e energia cu a consumi 4 aña anterior. Un gigawatt-hour ta practicamente e energia cu un planta di energia cu ta provee miles di vivienda ta produci den un ora.

Di e banda positivo, mientras cu Google su uso di consumi a crece, tambe su uso di energia renovabel.

E compania a bisa den 2020 cu e lo cumpli cu e necesidad masivo di electricidad usando solamente energia limpi tur dia pa aña 2030, den henter mundo. Aña pasa, segun Google a bisa, el a mira un averahe di 64 porciento energia liber di carbon pa su centronan di data y oficinanan alrededor di e globo. E compania ta usa e centronan di data, en averahe, 1.8 biaha mas eficiente cu energia compara cu otronan den e industria.

Hues federal ta para ley di Mississippi cu ta rekeri verificacion di edad pa websitenan

(AP) - Un hues federal riba dialuna a blokia un ley cu lo rekeri usuarionan di website y otro servicionan digital verifica nan edad.

E blokeo preliminar di Hues di Districto Mericano Sul Ozerden a bini e mesun dia cu e ley a drenta den efecto. Un grupo di industria di tecnologia a demanda Mississippi riba dia 7 di juni, argumentando cu e ley lo limita acceso na speech online di manera inconstitucional pa menornan y adultonan.

Legisladornan a bisa cu e ley tin e diseño pa proteha muchanan for di material sexualmente explicito.

"E no ta perdi den Corte e seriedad di e problema cu e legislatura ta purbando di atende, ni tampoco Corte ta duda e bon intencion tras e ley," Ozderen a skirbi.

Corte Supremo di Merca a mantene cu cualkier ley cu ta trata cu expresion ta "suheta na critica fuerte sin importa e motibo benigno di e gobierno," Ozerden a skirbi.

Gobernador republicano Tate Reeves a firma e legislacion despues cu esaki a keda aproba na e Cas y Senado sin oposicion for di e partidonan. E demanda ta desafiando e ley haci pa NetChoice, ken su miembronan ta inclui Google, doño di YouTube y Snap Inc., y Meta cu ta doño di Facebook y Instagram.

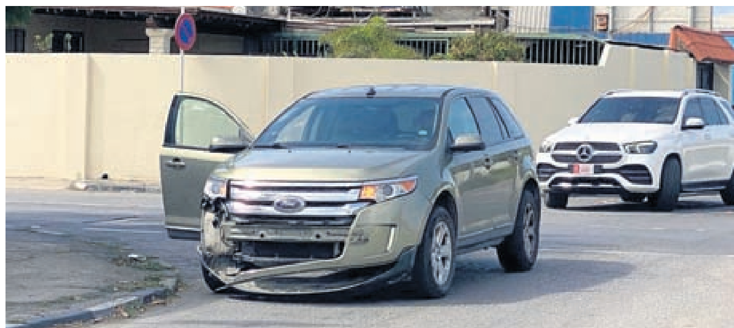
NetChoice a persuadi e huesnan pa blokia leynan similar den otro estadonan, incluyendo Arkansas, California y Ohio.

Chris MArchese, director di NetChoice Litigation Center, a bisa den un declaracion dialuna cu Mississippi su ley mester ser combati permanentemente pa motibo cu "obliga verificacion di identidad y edad pa servicionan digital lo viola privacidad y stroba e intercambio liber di ideanan."

"Residentenan di Mississippi tin un derecho pa tin acceso na informacion legal online cu ta liber di censura di gobierno,: Marchese a bisa.

Abogado General di Mississippi Lynn Fitch a argumenta den corte cu e pasonan manera verificacion di edad pa websitenan digital por mitiga daño causa pa "contrabanda sexual, abuso sexual, pornografia di mucha, acoso, sextorcion, incitacion na suicidio y daño propio, y otro contenido cu t dañino y hopi biaha tambe conducta ilegal contra mucha."

Accidente cu hende herida na un crusada den Oranjestad

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida na e crusada di Weststraat y Professor Lorentzstraat. Mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda cu un Ford Edge biniendo Noord den Weststraat no a para pa duna preferencia na un MG cu tabata biniendo for di pabou. El a dal e y e dama chauffeur di e MG a resulta herida. Na yegada di ambulance a atende cu e dama aki pa dun'e auxilio y tambe pa controla di salud.

Ladron ta sigui activo kibrando y drentando horta na cas den San Miguel

Diamars mainta a drenta informe di un caso di kiebro y ladronicia na un cas na San Miguel, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un caso di kiebro y ladronicia. Polis a tuma e keho y a pasa e caso aki pa e recherchenan di Dar2 (Noord).

Camara di seguridad a capta destructor di pantaya di mashin di ATM di Banco di Caribe

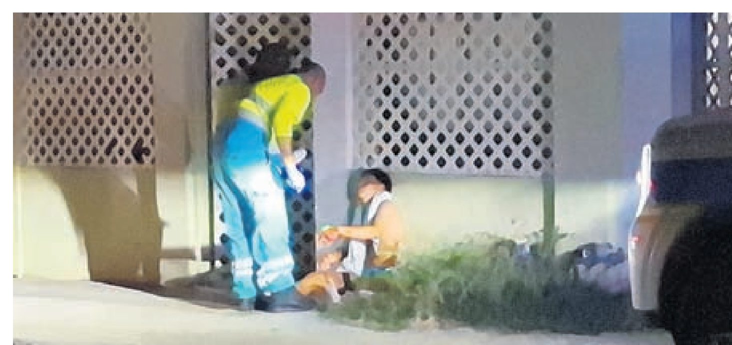
Diaranson mainta a drenta informe di un caso di destruccion na Banco di Caribe, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un caso di destruccion di e pantaya di e mashin di ATM. Polis a tuma e keho di destruccion di propiedad.

Despues di a discuti cu su mama yiu bao influencia a manda su man door di glas corta su mes

Diamars anochi a drenta informe di un problema di famia na Wayaca, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un yiu bao influencia di un of otro substancia cu despues di a discuti cu su mama a manda su man door di un glas y a corta su man severamente. Polis a pidi pa ambulance. Na yegada di ambulance nan a atende e victima. Polis a papia cu e yiu encuanto su comportacion y e efecto di ta bao influencia di un of otro substancia.

Minister Geoffrey Wever: Invitacion pa presentation online di logistica entre Surinam y Aruba

Despues di un mision comercial exitoso siman pasa na Surinam, Minister Geoffrey Wever conhuntamente cu VSH United, Port Operator na Surinam lo presenta un presentacion online diabierna otro siman, 12 di juli, pa 9or di mainta pa tur comerciantenan local interesa den importa producto for di Surinam. Lo elabora riba aspectonan di logistica y conexion entre Surinam y Aruba.

E presentacion lo wordo duna door di Sr. Kushal Rambharos y Sr. Miguelito van Leeuwaarde di VSH United, Surinam. Esaki ta un follow up riba nos bishita haci siman pasa na e Port di Surinam, dirigi na nos empresarionan cu kier importa producto di Surinam pa Aruba.

Durante e mision na Surinam, Minister Wever y su delegacion a sinta cu e dos companianan di logistica di Surinam y a bishita e port unda a sinta cu representantenan di VSH Holding. Aki a ricibi un splicacion amplio di e proceso di "load" (consolida y no consolida), "unload" y "clear" containers na Surinam. Despues di e reunion aki Minister Wever a haya un recorido den e port y a haya un bista mes di e proceso y di e Port di Surinam.

"Na e encuentro na Port of Surinam, nos a acorda cu tur e stakeholders relaciona cu importacion di producto for di Surinam cu nos lo haci e presentacion aki posibel, pa asina nos por duna miho guia y asistencia na nos empresarionan", minister Wever a bisa.

"Surinam ta brinda diferente oportunidad comercial, y cu e conocemento adicional aki

nos kier facilita e proceso y empodera nos comerciantenan pa por haci e miho uzo di e oportunidadnan aki cu Surinam ta ofrece."

Minister Wever kier a gradici DEACI como tambe VSH United pa a haci esaki posibel y ta invita tur comerciante cu ta interesa pa asisti na e presentacion online aki pa registra nan mes. Pa mas informacion of registracion di e presentacion online aki por tuma contacto cu DEACI su unidad ARINA, mandando un email na z.quant@deaci.aw

BCA ta lansa encuesta nacional tocante alfabetismo financiero

Alfabetismo financiero ta crucial pa promove inclusion financiero, cual a lo largo ta conduci na bienestar financiero y desaroyo sostenibel. Banco Central di Aruba (BCA) lo tene un encuesta digital tocante alfabetismo financiero durante di e periodo di 8 di Juli te cu 28 di Juli 2024.

E meta di e encuesta aki ta pa adkiri informacion valioso tocante conocemento, actitud, y comportacion financiero di individuonan. E data obteni lo yuda BCA determina maneho pa fomenta inclusion financiero na Aruba.

BCA ta consciente cu un parti di e informacion aki por ta sensitivo. P'esey, BCA ta enfatisa cu e encuesta ta totalmente anonimo y ta garantisa cu tur informacion obteni lo wordo trata confidencialmente y usa solamente pa metanan estadistico y den mehoracion di maneho.

BCA ta spera cu comunidad lo coopera cu e encuesta importante aki. Si tin cualkier pregunta ariba e topico aki, por tuma contacto cu Sra. Elmelynn Croes, Senior Economist na Research Department di BCA, na (297) 525-2230 of via email na e.croes@cbaruba.org.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010
F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610
F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138
Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999
Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Dakota	San Lucas
Tel. 588 7364	Tel. 584 5119
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Terapia pa salud mental na Zimbabwe a cuminsa plama den resto di mundo

(AP) - Despues cu su yiu homber, e famia su unico fuente di ingreso y luz, a keda deteni aña pasa, Tambuzai Tembo a drenta loke ta considera un meltdown. Na Zimbabwe e servicionan pa salud mental clinico ta escaso, y pa motibo aki su chensnan di ricibi ayudo profesional tabata casi inexistente. El a yega te na e nivel di contempla suicidio.

“Mi no kier biba mas. Hendenan cu a mira mi tabata pensa cu tur cos ta bon, pero paden mi cabes ta keda drey,” e muhe di 57 aña a bisa. “Mi tabata mi so.”

Un banki di palo y un wela cu empatia a salba su bida.

Hende di edad mas grandi ta den centro di un forma di terapia pa salud mental casero na Zimbabwe, cual awo ta den proceso di adopcion na luganan manera Merca.

E metodo aki ta encera pone banki den partinan keto y discreto di e cinicanan di comunidad y den algun misa, barionan pober of na un universidad. Un muhe di edad mas grandi cu training basico den resolve problema ta sinta pacientemente, cla pa scucha y tin un combersacion personal.

E metodo di terapia aki ta inspira pa practica tradicional na Zimbabwe den cual welanan ta bira e personanan designa pa hende busca sabiduria durante temponan dificil. El a ser bandona cu urbanisacion y tecnologia moderno. Awo un biaha mas e ta comprobando di ta util, mirando cu e necesidadnan pa salud mental ta sigui crece.

“Welanan ta esnan cu tin e custodia di cultura local y conocemento. Nan ta ancra den nan comunidadnan,” Dixon Chibanda, un profesor di psikiatria y fundador di e inciativa a comenta. “Nan no ta bay, y ademas, nan tin un habilidad grandioso di por usa loke nos ta yama ‘empatia expresa’, pa haci cu hende ta sinti respeta y comprendi.”

Pronostico di tempo valido

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubia y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubia cu un awasero breve

Temperatura maximo 34 grado Celsius
Temperatura minimo 28 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 35 pa 40 grado Celsius
Uv index: 12

Bahada di solo: 7:09pm
Subida di solo: 6:19am

Biento:
Modera for di generalmente direccion oost; forsa 3 te 4 (12 te 30km/ora, 7 te 16 nudo).
Durante di dia basta fuerte te fuerte den rafaga; forsa 5 te 6 (31 te 50km/ora, 17 te 27 nudo)

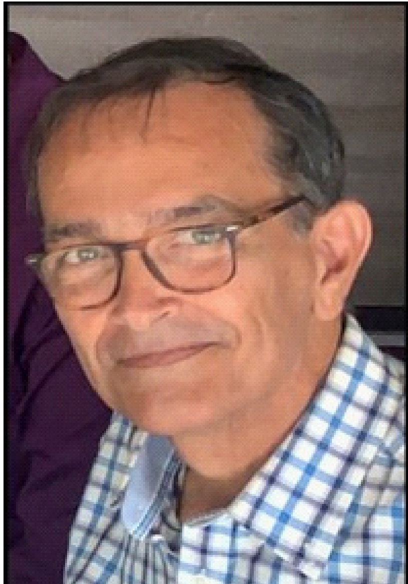

Situacion general di tempo:
Humedad disponibel por induci momentonan cu mas nubia y produci un awasero local durante e periodo di pronostico aki.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protege di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil te modera entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera cu olanan alrededor di 4 pa 6 pia.

"Señor ta mi luz y salbacion, di ken lo mi tin miedo?"
Cu dolor na nos curazon, pero conforme cu boluntad di Dios,

nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Christiaan Cornelis Lanooij
mihor conoci como "Chris".
*06-12-1952 †26-06-2024

Na nomber di su:

Casa: Jane E. Lanooij-de Cuba

Yiunan: Jamy C. Lanooij
Jeremy C. Lanooij

Rumannan: Theo Lanooij
Wouter Lanooij

Sobrina: Jennifer Lanooij

Sobrino: Andrew Lanooij

Cuña: Shirley Lanooij

Tanta: Annie Brouwer-Lanooij

Primo(a)nan: Carla Vinck y yiunan, Betty Mulder-Vinck y Jan Mulder, Zoilita Vinck,Gerard Brouwer y fam. , Thea Brouwer, Lila Fornerino (†) y casa Norvel Fornerino.

Suegra: Aura V. de Cuba-Arendsz

Demas famia, amistadnan, bisiñanan y conocinan naCuraçao, Bonaire, Aruba y Hulanda.

Na tur miembro di coronan: Coro Antiano, Coro Canta Aruba, Coro Melange y Coro Ars Nova.

Na tur miembro di grupo

Oportunidad pa duna condolencia:
diabierna, 05 juli 2024 na Aurora Funeral Home di 7:00 – 9:00 pm.

Acto di entiero:
diasabra, 06 juli 2024 na misa Sagrado Curazon na Savaneta di 9:00 – 11:30 am, despues pa santana na Sabana Basora.

Despues di entiero no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Elga Rolanda Croes
*10-12-1943 - †27-06-2024
Condecoraccion: Pro Ecclesia et Pontifice Papal

Na nomber di su
Rumannan: Rubert y Jacklien Croes
Willem y Amparo Croes
Mario Oswald y Glenda Croes
Ingrid Croes
Orslin Croes na Hulanda

Cuña: vda. Cecilia Franken

Sobrina(o)nan:
Susie, Lisette, Mabilene, Malaki, Shakira, Cheyne, Gregory, Rachella, Kenrick, Renato, Eder, Zico, Shera, Shahaira y Shudeska.

Sobresobrina(o)nan:
Stacey, Julie, Jeshua, Nasir, Isai, Zavy, Miljuaen, Alexon, Alexei, Amanda, Jeniree, Kareina, Jeanrick, Vanity, Giandré, Shavenska, Xhaiden y Shurvinzqia.

Su Madrina:
Aida Pieters

Prima(o)nan, ihanan, comer, compernan, tur su amiga(o)nan, conocirnan mucho pa menciona, su bon bisiñanan, Grupo di Oracionnan: Birgen Peregrino, Beato Bronislaw Markiewicz, Hardin di Rosa pa Mama Maria y tur demas famia na Aruba, Bonaire, Curaçao, Hulanda y U.S.A.
Sin lubida su mascotnan: Lady cu Gues
.
Acto di entiero lo tuma lugar na Misa Birgen di Fatima, Dakota, diamars 9 di juli 2024 di 2'or pa 4'or di atardi, despues lo sali pa Santana Catolico na Oranjestad.

Condolencia lo tuma lugar na Royal Funeral Home, dialuna 8 di juli 2024, di 7'or pa 9'or di anochi.

Disculpa nos, pero despues di entiero nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Mi a biba un bida yen,
Mi a biaha kada kaminda.
I mas, hopi mas ku esaki,
Mi a hasié na mi manera.
Frank Sinatra

Cu inmenso tristesa nos ta anuncia fayecimento di nos ser stima:

Harold Winston Helder
Cariñosamente yama: "Roy"
Director general di RMH Special Security Team N.V.
*10-9-1950 – †01-07-2024

Na nomber di su:

Pareha:
Elly Jongman

Yiunan:
Harold (Tunky) Helder & Kimberly Boekhoudt
Rosetti Helder
Darrell & Natasha Helder - Kelly
Winston Helder & Tiny Eckmeyer
Cai Helder
Derk Helder

Nieto y Nietanan hopi stima:
Desteny, Dylan, Angelly, Mia, Milan, Melody & Sky

Rumannan:
Magda Helder
Win & Betty Helder - Koc
Miriam Helder

Manera ruman:
Jos Paesschen y famia
Furu, rumannan & demas famia

Sobrino & sobrinanan
Emile, Clifton, Rose Anne, Christie, Elisabeth & famia

Manera yiu:
Mario Barros

Ihanan, primo y primanan na Aruba, Corsow, Boneiro, Merca y Hulanda.

Su bon amigonan di Caravel y e mundo di futbol.
Amigonan di Radio Kelkboom y Radio 1270 y e mundo di radiodifusion.
Su coleganan di RMH Special Security Team N.V.

Famianan:
Helder, Loopstok, Jongman, Chang, Tromp, Erasmus, Upegui, Gomez, Werleman y tur demas famia, mucho pa menciona.

Acto di despedida lo tuma lugar diabierna 5 Juli na Royal Funeral Home
for di 6 'or – 9 'or di anochi.

Acto di entiero lo tuma lugar diasabra 6 Juli na Cathedral di San Fransico na Playa for di 12 pm pa 3:00 pm. Response lo ta di 3:00 pm – 3:30 pm. Despues di response lo sali pa Santana Católico na Playa.

Nos disculpa si den nos tristesa nos a lubida algun persona.
Despues di entiero no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu hopi tristesa pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia cu a bay laga nos den brasa di Señor

Sra. Vda. Ines R. Gonzalez - Leiva
*22-01-1948 - †03-07-2024

Casa : † Ricardo del Carmen Gonzalez
Yiu: Ricardo Gabriel Gonzalez - Leiva

Nieto(a)nan : Nichole, Alejandro, Gabriel, Adrian, Chloë

Ruman: Raul A. Leiva

Prima: Beatriz Pascuali
Cristina Riportella
Amigo y conocirnan, bisiñanan

Demas famia na Argentina

Ta invita pa acto di despedida cu lo tuma lugar dialuna 8 di juli 2024 na E Iglesia de Hesucristo de E Santonan di E Delaster Dianan na Sero Blanco # 18, di 2'or pa 4'or di atardi.
Acto di cremacion lo tuma lugar den seno familiar. Despues di cremashon no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

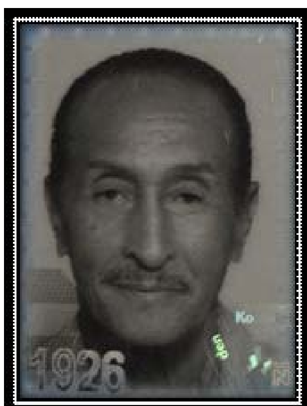
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Dominico Polinario Bermudez
*04-08-1926 - †04-07-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Dios ta amor... y amor ta Dios,
maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda
di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Ta anuncia fayecimento di:

Juan P. Geerman
Cariñosamente yama "Juancho" of "Juan di Pau"
*09-07-1953 - †02-07-2024

Na nomber di su:

Esposa: Maryleen Geerman Croes

Yiunan: Mary Rose y fam Hulanda
†Rosley
Juanne
Edwaynne
Patrick y fam
Jason y fam na Hulanda

Rumannan: Bea y John y fam na Hulanda
Rochi y Candy y fam
Ika y Juan y fam
Wina y Mario y fam
Chenta y Efe y fam

Su rumannan cu a bai den feliz memoria:

Suegra: Sra.vda Ana Croes-Trimon

Cuñanan: Eleanor y Bill y fam
Alvaira y fam

Swa: Cirilio y fam

Demas sobrinonan,primonan, Amigonan y bisiñanan y bisiña mas serca Carina
Ex coleganan di AeroCargo y Casino control y amigonan na Juanpor, amigonan di softball y baseball Sta.Cruz

Demas Famia Geerman, Croes, Curiel, Arends, Winterdaal, Jansen, Hellburg, Dirksz, Vrolijk, Felix

Oportunidad pa duna condolencia: Dialuna 08 juli 2024 na Aurora Funeral Home di 7:00 – 9:00 pm.

Acto di entiero: Diamars 09 juli 2024 di 9or pa 11or di mainta na Misa Inmaculada Concepción na Santa Cruz y despues lo Sali bai pa santana na Catolico na Santa Cruz.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Mi Dios, Mi Señor, Mi Salbador
Cu Bo amor infinito tenemi den Bo braza
Ya no tin scuridad
Unicamente Bo Luz briyando

Cu dolor na nos curason nos ta anuncio fayecimento di nos mama, suegra, wela, bisawela y tanta stima:

Sra. Hortencia "Tencha" Henriquez
*29 september 1939 †1juli 2024

Na nomber di su yiunan:
†Iris y Roque
Jorge y Karin
Nelson Y Inge
Richard y Esther
Marisol y Douglas

Nieto(a)nan:
Bryan, Jason, Aaron, Xenia, Bibi-Jane, Rodney, Sürinda, Raymon, Rik, Linda,
Malcolm, Jessie

Bisanieto(a)nan:
Luna, Ayden, Rylee, Bjorn

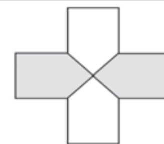
Amiga:
Lucilla Croes

Sobrino(a)nan y demas famia y conocirnan

Un gradicimento special di curazon pa Anna Werleman y Nueva Coutinho pa e cuido y amor pa Tencha

Ta invita pa acto di despedida cu lo tuma lugar diamars 9 di juli 2024 na Aurora Funeral Home di 2pm pa 4pm. Cremashon lo tuma lugar den seno familiar

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida algun famia of ser keri.

STICHTING VOOR VOLKSHYGIENE VAN
Het Wit Gele Kruis Aruba
Sinds 1959 ten dienste van de Arubaanse gemeenschap
Postbus 488, Oranjestad

Cu inmenso tristeza na nos curazon, directiva, staff y personal ta participa fayecimento di:

Sra. Marian Andrews
Mama di nos colega sra. Alicia Trinidad-Jackson

Nos ta extende nos mas profundo condolencia na demas famianan y hopi forza den e momentonan dificil aki.
Cu Marian drumi dushi den brasa di Señor.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Señor ta mi wardador, mi n' tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haya forsa."
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason nos ta anuncio fayecimento di nos mama, wela, bisawela, ruman y tanta stima:

Marian Louisa Andrews
*03-12-1933 - †27-06-2024

Na nomber di su:
Yiunan:
Orma Tingling-Jackson y esposo Vernon na Merca
Selina Jackson na Merca
David Jackson y señora Vitalinda
Alicia Trinidad-Jackson y esposo Siegfried
Rosalva Jackson
Clarina Jackson
Lorenzo Andrews y señora Monique na Hulanda

Nieto y nietanan:
Daniel Morris na Merca
Gabriella, Deidrick, Keisha Smith na Merca
Kevin Anthony na Sint Lucia
Anthony y señora Samantha, Miriam Trinidad
Naïlah, †Mayron "Tula", Rheliana Bayne
Elize Leonard
Liòn, Leannard, Demy na Hulanda

Bisanieto y bisanietanan:
Ezra, Kishanti, Jordan, Ebony, Luke Browne
Aliya Trinidad

Ihanan:
Yolanda Peters na Sint Vincent, Charmain Andrews
Rumanan:
†Solomonon Andrews y †Elsie
†James Andrews y Lucy Almonte na Hulanda
†Jestina "Beatrice' Craigg-Andrews y †Odriel
†Nathaniël "Natha" Andrews y Valrene na Saint Croix
†William Andrews y Melesie na Paraguay
†Ezekiel "Ziek" Andrews y †Cornelia Andrews-Stoof
Reginald "Regi" Andrews y †Unita Andrews-Priest
Victoria "Toya" Andrews y Edwin Boutisma
†Julius "Toonchi" Andrews y Rhona Williams
†Ferdinand "Ferdi" Andrews y Ingrid Andrews-Gomez
Olivia Muhummad-Andrews y †Eugene na Merca
Madeline Andrews na Merca
Paulina "Nelly" Heemstadt

Sobrina y sobrinonan na Aruba:
Mary, Ruth, Haydee Andrews; †Phillip, †Reuben y Etty Craigg-Lourens, Judith Hazel-Craigg y Irvin, Elizabeth Craigg; Vanchi, Esther, Victor Andrews; Jose Hooi; †André y Winnie Pak-Farro, Silvio, Julio Andrews; Corina Andrews; Charmain, Xiomara Berkel, Alvaro Andrews y Mila Gomes; Alwyn, Ralph, Raphael, Errol Andrews; Sharléne Andrews; Ricardo y Crisienne Illidge-v/d Biezen, Wilfrido, Hubert, Charlotte Heemstadt;
Sobrina y sobrinonan na Hulanda, Merca, Corsow, Sint Vincent, Sint Kitts, Sint Croix y Hawaii: Jennelle, Kathi, David, Naomi, †Joan, Juliette, Andres, Giovanni, Ismaël, Alicia, Rocky, Ricky, Fidelia, Edith, Ria, Jacky, Graciela, Maruschka, Coleen, Nicole, Lucretia, Claudia, Michelle, Solomon, Christina, Ahmad, Khadijah, Daniel.

Demas famia:
Andrews, Marinus, Lynch, Scott, Mercera, Willis, Exposito, Maria, Dirksz, Geerman, Carti, Prescott, Howard y Nedd.

Ta invita tur famia, bisiña y conocir pa asisti na acto di entiero cual lo tuma lugar diasabra 6 di juli. For di 9or nos defunto stima lo ta reposa den Misa Wesley Methodist Church na Longfellowstraat 3. Respons ta cuminsa 10:00 despues ta sali pa santana na Sabana Basora.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Den nos tristeza nos por a lubida algun famia. Nos disculpa.

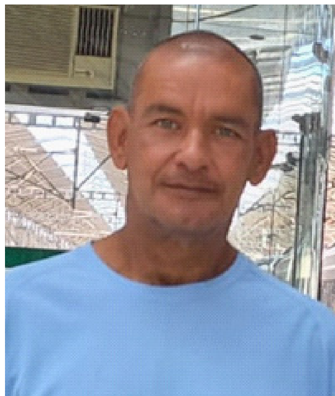
Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Cerca Dios mi alma ta na paz, ta di DJ'E mi salbacion ta bin"
Salmo 62:1

Cu dolor na nos curason, pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Patrick Alvin Arnold Thodé Cariñosamente yama "Boeboei"
*25-09-1965 - †02-07-2023

Na nomber di su:

Casa: Johanna Thode-Enciso Ocaño

Mama y Tata: Thersita Thodé-Tromp y †Hilario Thodé

Yiu: Jonathan Thode

Manera yiunan: Eniyojana Camacho

Manera nieta: Hadasah Solano Camacho

Rumannan:
†Michael Thodé y Lilian Thode Werleman
Aldrin Thodé y Deysi Thodé-Alarcon Guzman

Manera ruman: Feli y Ronnie

Swa y Cuñanan: Isaias Enciso
Rodolfo Enciso y esposa
Marisol Enciso y esposo
Maruleida Enciso y esposo
Emel Enciso y esposa
Jose Enciso

Omo y Tantanan: †Francisco Thodé, †Edna Thodé y Famia, Maria Elisabeth Tromp-Thodé y Famia, Francisco Abelino (Lino) Thodé y Telma, †John Ronald Thodé, Evaristo (Victor) Thodé y Famia, tJose Tromp y Famia, Emiliano Tromp y Famia, †Jacinto Tromp y Famia, Juliana Gil-Tromp y Famia, †Celpha Tromp, †Mariano Tromp y Famia, †Ascencion Tromp y Famia,†Eduardita Gil-Tromp y Famia, Clea Farro y Famia, †Antonio Farro

Amiga(o)nan mas serca: Paola van der Biezen
Tinchi Farro
Felix Fermin

Sobrino- y Sobrinanan: Lychael Thodé, Dylan Thodé, Sandrick Henriquez

Primo- y Primanan stima y conocirnan, Compañero nan di futbol Hooiberg Vets, Coleganan di Clean Up Cleaning Services

Demas Famia: Thodé, Tromp, Farro, Alarcon Guzman, Gil, .

Condolencia lo tuma lugar na Aurora Funeral Home Diamars 9 di Juli 2024 di 7,or pa 9'or di anochi.

Ta invita pa asisti na e acto di entiero cu lo tuma lugar Diaranson dia 10 di Juli 2024 di 2 or pa 4 or di atardi na Aurora Funeral Home. Cremashon lo tuma lugar den seno familiar

Si den nos tristesa nos por a lubida un of otro familiar y conocir nos disculpa.

Nos ta lamenta cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason, pero conforme cu boluntad di Dios
nos ta anuncio fayecimento di nos ser stima:

Alex Garnet John Beddo mihor conoci como: "Alex"
*14-04-1963 - †25-06-2024

Na nomber di su:

Mayornan:
†Mary Magdalen "Britania" Beddo
†Garnet John "Boy" St. Rose

Rumannan:
†Kervin Beddo
Gerard "J.J" Tromp & yiunan
Edgard Koenraad & famia na NL
Steve Beddo & famia
Marta Beddo & yiunan
Erna del Rosario & famia
Daphney St. Rose & famia na St. Maarten

Prima y primonan, tanta y tionan, subrino y subrinanan y demas famia na Aruba, Dominica, Hulanda, St. Maarten y Grenada.
Demas amigo y amiganan cu ta mucho hopi pa menciona.

Pret'i wowo:
Suhaily Martie "Cheiba" & famia

Amiganan di cas:
Wendy Henriquez & yiunan
Raiza Lesandrina & famia
Rachael Gronnun

Y demas famia: Beddo, Bidow, St. Rose, Filechec. Tromp, Koenraad, Del Rosario, Baptist, Martie, Stein, Nicolaas, Martie, Caton, Morel, Rogers, Dubero, Rodgers, Dupersoy, Arduin, Maduro, Wongsoeparto, Rasmijn, Thielman y demas famia

Kier a invita tur conocir pa asisiti na e acto di despedida cual lo tuma lugar dialuna dia 8 july 2024 2'or pa 4'or di atardi na Pray Funeral Home na San Nicolaas sigi pa e acto di cremacion cu lo tuma lugar den seno familiar.

Si den nos tristeza nos or a lubida un of otro miembro di famia y/of conocir nos ta pidi nos mas sincero disculpa.

Manifestantenan pro Palestina a traspasa seguridad di Parlamento Australiano pa pone borchinan

(AP) – Manifestantenan pro Palestino a habri paso na Parlamento Australiano pa desplega borchinan na e fachada, y un senador a bandona partido di gobierno pa su posicion tocante e guera na Gaza.

E tensionnan pa loke ta trata e guera di Israel contra Hamas a domina e ultimo sesion parlamentario prome cu un pauze di cinco siman.

E cuatro manifestante a ser deteni despues di a coloca borchinan cu palabranan “crimen di guera” y “genocidio”, asina como e lema Palestino “for di riu te lama, Palestina ta bay ta liber,” e cual a permanece colga durante mas cu un ora riba e fachada di e edificio, conoci como “Gran Veranda.”

Paden di edificio, senador naci na Afganistan, Fatima Payman, e unico legislado federal Australiano cu a hiba su hiyab den sesionnan, a anuncia cu a bandona e Partido Laborista, cu ta den gobierno, debi cu el a nenga di asumi un posicion di e partido tocante Gaza.

“Mi famia no a huy for di un pais destrui pa e guera pa bin akinan como refugiado pa mi bin warda silencio ora mi ta wak actonan monstruoso cometi contra personanan inocente,” Payman a bisa na periodistanan.

“Presencia e indiferencia di nos gobierno pa e inhusticia mayor di nos tempo ta pone mi duda di e caminda cu e partido ta tumando,” el a agrega.

E senador, cu ta den su prome legislatura, siman pasa a desafia su compañeronan di partido ora a apoya e mocion di un partido chikito cu tabata reclama na Senado “pa reconoce estado di Palestina.”

Australia no ta reconoce un estado Palestino. Gobierno ta apoya un decision di dos estado den cual Israel y su futuro estado Palestino lo por coexisti den paz y seguridad den fronteranan cu reconocemento internacional.

Payman ta bay permanece den Senado como legislador independiente. Ta e prome legislado di gobierno cu ta bandona e partido for di momento cu gobierno di prome minister, Anthony Albanese a ser eligi na 2022.

Polis a bisa cu ta spera cu e cuatro manifestante lo enfrenta acusacionnan pa drenta di e forma ey.
E cuatro manifestante a provoca un operacion di seguridad na Parlamento e cual a impedi pa hopi hende drenta den edificio. Galerianan publico tanto na Camara di Representante como na Senado a permanece cera pa precaucion.

Di su parti, Albanese a condena e protesta y a bisa cu “protesta pacifico tin un espacio importante den nos sociedad, pero esaki no tabata un protesta pacifico.”

E lider opositor Peter Dutton a exigi pa haya sa ken a permiti entrada di e manifestantenan na edificio y a describi su mensahe como antisemita.

Prome minister nobo Keir Starmer ta priminti “reconstrui” Reino Uni

(DW) – Prome minister nobo, Keir Starmer, ayera diabierna den su prome discurso for di residencia oficial Downing Street a priminti cu su gobierno ta bay traha di inmediato pa “reconstrui” e pais.

“E trabou pa e cambio ta cuminsa awor, pero no tin ni un duda cu nos lo reconstrui Reino Uni,” el a bisa despues di e victoria di su partido na legislativo, resultado cu a pone fin na 14 aña di gobiernonan conservador.

Un multitud a spera e yegada di e ex-abogado di derechonan humano, di 61 aña, na su residencia nobo, despues di a reuni cu Rey Carlos III na Palacio di Buckingham. “Awor nos pais a vota pa e cambio, pa renobacion nacional y pa e regreso di un politica na servicio publico,” Starmer a bisa.

E laboristanan a keda cu 412 di 650 stoel di Camara Comun, segun resultadonan di ayera diabierna, mas ariba cu 326 cu ta loke tabatin mester pa haya un mayoria absoluto y por goberna su so. Conservadornan di ex-prome minister Rishi Sunak, di 44 aña, a haya 121 stoel compara cu 365 cu a haya 5 aña pasa cu Boris Johnson. Ta trata di e cifra di mas abou den eleccionnan for di e fundacion di e partido na 1834.

Starmer a insisti cu “politica por ta un forsa pa haci bon,” sin lubida di dedica algun palabranan di gradicimento na e gestion di su antecesor, na ken a elogia pa “e dedicacion y trabou duro cu su liderazgo a trece.” Segun a enfatisa “e falta di confiansa” actual den e politiconan por sana “cu accionnan y no palabranan,” pa loke a priminti trata “cu respet cada un di e ciudadanonan” di e pais aki.

Den apenas dos aña Reino Uni a tene cuatro prome minister: e conservadornan Boris Johnson, Liz Truss (ken a keda 44 dia den poder y mester a retira pa via di crea caos financiero cu un plan fiscal radical) Rishi Sunbak y awor e laborista Keir Starmer, ken ta bay ta acompaña di Angela Rayner cu lo fungi como vice-prome minister y “e number dos” di Gobierno.
Aunke tin varios calculacion riba e alcance di dañonan causa pa “brexit”, no tin duda cu e procesonan y costonan pa companianan Britanico a aumenta, tambe a disminui e comercio entre Reino Uni y su mayor socio comercial.

Segun Instituto Nacional di Investigacion Economico y Social, for di momento cu “brexit” a sucede, economia Britanico a reduci entre un 2 y 3%, y ta spera cu e impacto lo aumenta hasta un 6% na 2035, loke ta traduci den 3 miyon trabou.

Partido Laborista kier mehora e acuerdo di Comercio y Cooperacion entre UE y Reino Uni firma pa ex- prome minister Boris Johnson na final di 2020. Entre e cambionan menos controversial cu ta busca ta un acuerdo pa reduci e procesonan y controlnan fronteriso di productonan animal y e reconocemento mutuo di cualificacion profesional.

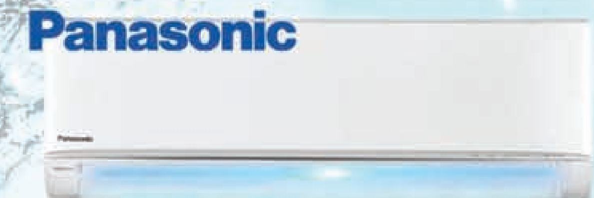

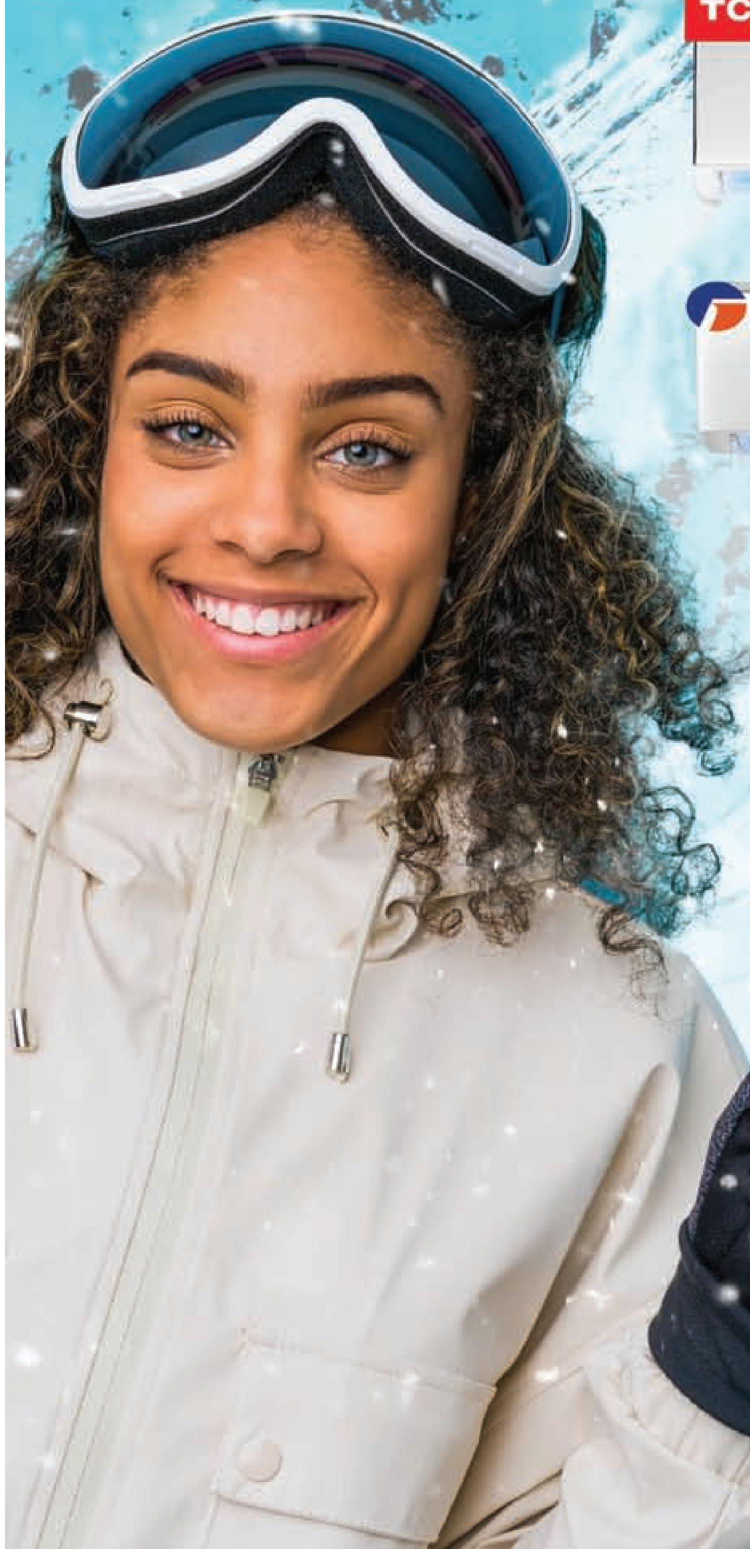
COOL IT DOWN

All in one AC offer, starting from

AWG. 155,- per month.

This offer will be a package deal that will include the Airco, Delivery and Installation with a 12-month plan (**with the option to go till 36 months**). Offer with 12 -months plan; you **pay 11 months on time and skip the last payment**.

Get up to 10% OFF on cash

Get up to 36% OFF on 36-month credit

On location:
Pop, Tent, tables chairs and entertainment audio system in front of stores

ARUBAVANDAAG®

Zaterdag 6 juli 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

ARA: Financiële situatie van Arubus fragiel en afhankelijk van extra bijdragen van Aruba

Pagina 2

Eerste indruk van toeristen: De "One Happy Island" niet zo gelukkig als voorheen

Pagina 3

Aankondiging van minister van Energie over start LNG-project veroorzaakt controverse

Pagina 5

ARUBAVANDAAG

Volgens rapport van Algemene Rekenkamer Aruba:

Financiële situatie van Arubus is fragiel en jarenlang afhankelijk van extra bijdragen van het land Aruba

In juni publiceerde de Algemene Rekenkamer Aruba (ARA) hun onderzoeksrapport getiteld "Op afstand, maar toch dichtbij." Het onderzoek richt zich op de instanties die op afstand van het land Aruba staan.

Voor de financiële analyse van het onderzoek hebben ze de administratieve periode van 2018 tot 2020 onderzocht en zich verdiept in zes instanties: Arubus NV, Post Aruba NV, Refineria di Aruba (RdA) NV, WEB Aruba NV, Serlimar en Fundacion Lotto pa Deporte. In dit artikel wordt dieper ingegaan op de instantie Arubus N.V.

De Arubaanse Busmaatschappij N.V., bekend als Arubus N.V., heette vroeger West End Transportation N.V. Het bedrijf veranderde zijn naam door een statutenwijziging in 1983. Het bedrijf is gedeeltelijk verantwoordelijk voor het openbaar vervoer en valt onder het ministerie van Transport.

Arubus heeft als doel: Het handhaven van de busdienst en andere transportmiddelen, en alles wat hiermee verband houdt, in de ruimste zin van het woord. Het land Aruba is 100% aandeelhouder van Arubus. Het bedrijf richtte in 2015 twee dochterondernemingen op: in juni 2015 Compania Arubano di Parkeer N.V. (Aruparking) en in december van hetzelfde jaar Arutram N.V. (Arutram). Arubus is 100% aandeelhouder van deze twee bedrijven.

Aruparking is onder andere verantwoordelijk voor het installeren en beheren van parkeermeters, de bouw, het beheer en het onderhoud van parkeerplaatsen en parkeermeters in overeenstemming met de parkeervoordelingswetten. Er zijn drie toegewezen parkeervakken: in het centrum van Oranjestad, in het hotelgebied "Highrise" in Noord en in het westen van Oranjestad (gebied van de L.G. Smith Boulevard).

Het idee achter de oprichting van Aruparking was om inkomsten te genereren zodat de operationele verliezen van Arubus aanzienlijk konden worden verminderd en (volgens de verwachting) tot nul zouden worden gereduceerd. Arutram is verantwoordelijk voor de implementatie van beleid met betrekking tot treinen voor openbaar vervoer. In tegenstelling tot Aruparking was het idee met Arutram dat het land Aruba de operationele kosten van Arubus zou betalen. Dit op basis van een lening- en exploitatiecontract. De fondsen worden verzameld via de Cruise Passenger Fee (CPF) die toeristen betalen. Het gebruik van de tram is hierin opgenomen.

Bij Arubus heeft het land Aruba, vertegenwoordigd door de verantwoordelijke minister, een belangrijke rol. Naast zijn verantwoordelijkheid op het gebied van openbaar vervoer, vertegenwoordigt de minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken het land Aruba in de algemene vergaderingen van aandeelhouders (AvA).

De governance-structuur van Arubus is een tweelaags model. De directie bestaat uit een directie (met 1 of meer directeuren), onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC) met minimaal drie en maximaal vijf commissarissen.

De directeuren en commissarissen worden benoemd door de AvA en kunnen op elk moment door dezelfde worden geschorst en ontslagen. Het land is de aandeelhouder of eigenaar van Arubus. De minister belast met Transport, die verantwoordelijk is voor het beleid van het bedrijf, vertegenwoordigt het land in de AvA en de bevoegdheid van de minister wordt geregeld in de statuten van Arubus.

Invloed van het land Aruba, specifiek van de verantwoordelijke minister van Transport, is direct

Naast zijn rol als vertegenwoordiger in de AvA, heeft de minister ook invloed in de RvC, aangezien hij de leden benoemt. De interventie van de minister kan nodig zijn wanneer een instelling niet 'onder controle' is of om redenen van groot openbaar belang. Het is belangrijk dat deze interventie op een transparante manier plaatsvindt, via de wettelijke mogelijkheden die bestaan voor het gekozen model.

De invloed van de minister betekent niet dat hij directe interventie heeft of moet hebben in het beheer van Arubus. Het beheer is toevertrouwd aan een directie, onder toezicht van een RvC.

Het is belangrijk dat het gekozen model, in dit geval als bedrijf, daadwerkelijk wordt gevolgd. Uit het onderzoek blijkt dat dit niet altijd het geval is en dat het gekozen model voor Arubus niet is nageleefd.

De financiële relatie tussen Arubus en het land Aruba is gevormd door middel van een dienstverleningscontract (DVO). De DVO was geldig voor 10 jaar, voor de periode 2012-2022 en liep af in december 2022. De DVO dekt de dienstverlening van Arubus aan het publiek in het kader van openbaar vervoer. Dit omvat de introductie van nieuwe routes, de implementatie van een sociaal tarief en nieuwe bussen, en de introductie van een smartcard-project. De DVO dekt een jaarlijks bedrag van Afl. 4 miljoen, dat maandelijks wordt betaald.

Tabel 1 laat zien dat tussen 2018 en 2020 een extra bedrag van ongeveer Afl. 5 miljoen tot Afl. 7 miljoen door het land Aruba is bijgedragen. In 2023 en het eerste kwartaal van 2024 heeft het land Aruba fondsen aan Arubus verstrekt, zonder dat er een geldige DVO was. De fondsen zijn verstrekt op basis van voorschotbrieven. De overeenkomst van een DVO is uitgesteld, in afwachting van een betere onderbouwing van het door Arubus ingediende voorstel.

De bedragen die jaarlijks aan Arubus worden betaald bovenop het DVO-bedrag, evenals de bedragen die na het verstrijken van de DVO zijn betaald, hebben geen juridische basis en zijn financieel illegaal. Financiële illegaliteit betekent dat een betaling wordt gedaan zonder een wettelijke basis die het betreffende bedrag dekt.

In het geval van Arubus is de DVO ten onrechte geregistreerd als subsidie in de financiële administratie van het land Aruba. De subsidiewetgeving voor organisaties van openbaar belang dekt geen openbaar vervoer.

Arubus bevindt zich in een fragiele financiële situatie en is al jarenlang afhankelijk van extra bijdragen van het land Aruba. Tabel 2 toont ook de daling van de service-inkomsten. De inkomsten vertonen al geruime tijd een dalende trend. De inkomsten van Afl. 7,8 miljoen in 2015 zijn gedaald tot ongeveer Afl. 7,3 miljoen in 2016 en tot ongeveer Afl. 6,8 miljoen in 2017.

Vanwege de lagere dan verwachte service-inkomsten is Arubus steeds meer afhankelijk van significante bijdragen van het land Aruba om het liquiditeitstekort te dekken. Desondanks heeft Arubus de afgelopen jaren negatieve resultaten geboekt (met uitzondering van 2018). Dit wordt weergegeven in tabel 3.

Deze resultaten, samen met de verliezen van voorgaande jaren, betekenen voor Arubus een negatief eigen vermogen van Afl. 2 miljoen en een geconsolideerd negatief eigen vermogen van ongeveer Afl. 5,3 miljoen eind 2020.

Arubus heeft tijdens de onderzoeksperiode ook een schuld opgebouwd bij de Belastingdienst (DIMP) door het niet betalen van ingehouden loonbelasting en sociale premies, BBO, BAZV en BAVP. Eind 2020 bedroeg de schuld Afl. 12,5 miljoen.

Eind 2022 was de schuld opgelopen tot Afl. 15,8 miljoen aan achterstallige betalingen en Afl. 1,5 miljoen aan herinneringskosten en rente. Er zijn dialogen tussen Arubus en DIMP over de mogelijkheid van een betalingsregeling. Er is een akkoord bereikt waarin Arubus de maandelijkse bijdragen voor 2023 moet betalen voordat er een definitieve overeenkomst kan worden bereikt over de uitstaande schuld. Arubus heeft zich aan de overeenkomst voor 2023 gehouden.

Tabel 1.1: **Aanvullende bijdragen aan Arubus over 2018-2020 (in Afl.)**

Omschrijving	2018	2019	2020
DVO 2012-2022	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Aanvullende bijdrage aan Arubus door het Land	7.347.000	6.100.000	4.875.400
Totaal ontvangen van het Land	**11.347.000**	**10.100.000**	**8.875.400**

Tabel 1.2: **Verhouding opbrengsten Arubus 2018-2020 (in Afl.)**

Omschrijving	2018	% van totaal	2019	% van totaal	2020	% van totaal
Bijdrage door het Land	11.347.000	65%	10.100.000	63%	8.875.400	74%
Opbrengsten dienstverlening	6.089.132	35%	5.839.120	37%	3.157.175	26%
Totale opbrengsten	**17.436.132**	**100%**	**15.939.120**	**100%**	**12.032.575**	**100%**

Tabel 1.3: **Resultaten Arubus en dochtermaatschappijen 2018-2020 (in Afl.)**

	2018	2019	2020
Arubus			
Resultaat	1.943.491	-453.464	-1.587.379
Eigen vermogen	-1.421.927	-1.217.749	-2.014.543
Aruparking			
Resultaat	-614.457	-657.641	-790.585
Eigen vermogen	-1.805.076	-2.462.717	-3.253.302
Arutram			
Resultaat	-13.089	-21.176	-447
Eigen vermogen	92.164	70.988	70.541
Consolidatie			
Resultaat	1.329.034	-453.465	-1.587.379
Eigen vermogen	-3.227.003	-3.680.467	-5.267.846

Eerste indruk van toeristen:

De “One Happy Island” is niet meer zo gelukkig als voorheen

Toeristen die ervoor kiezen om Aruba te bezoeken hebben hoge verwachtingen. De slogan “One Happy Island” geeft toeristen het gevoel van een gelukkig, veilig, schoon eiland waar ze zonder zorgen van hun vakantie kunnen genieten.

Toeristen kiezen voor Aruba vanwege het prachtige strand, het witte zand, de warmte van de zon en een klimaat dat het grootste deel van het jaar stabiel blijft. Vanaf het moment dat ze de poorten van de internationale luchthaven Reina Beatrix verlaten, verwachten ze een eersteklas ervaring te hebben. Als een van de duurdere eilanden in het Caribisch gebied, verwachten ze dit ook van Aruba. Maar er zijn enkele aspecten die geen al te positieve indruk achterlaten bij toeristen.

Om een idee te krijgen van de eerste indruk van toeristen wanneer ze aankomen op Aruba en zich verplaatsen van de luchthaven naar het hotelgebied - waar de meeste toeristen verblijven - heeft onze verslaggever deze route afgelegd en enkele aspecten opgemerkt die verbeterd moeten worden om toeristen een eersteklas ervaring te bieden op Aruba.

Het is geen geheim dat er momenteel een probleem is met afval op Aruba, en sinds de sluiting van de stortplaats bij Parkietenbos is dit probleem alleen maar erger geworden. Er zijn verschillende illegale vuilnisstortplaatsen over het hele eiland, en hoewel de belangrijkste routes die de meeste toeristen nemen naar hun eindbestemming vrij zijn van grote vuilnisbelten, betekent dit niet dat er geen zichtbaar zwerfafval is dat een lelijke aanblik biedt.

Vanaf de rotonde bij de luchthaven tot aan de rotonde bij Las Americas, Cas di Cultura, zijn er verschillende plekken langs de weg waar zwerfafval zichtbaar is vanaf de weg, wat duidelijk geen mooie eerste indruk maakt op toeristen.

Een opvallend kunstwerk is het condorpark op Plaza di Gratitud, voor PriceSmart. Rondom dit plein zijn er veel zwerfvuil en het gebrek aan onderhoud aan het plein laat ook veel te wensen over.

Tot aan de rotonde bij Cas di Cultura, met name bij de ingang van de luchthaven, werd ook veel zwerfvuil opgemerkt. Dit is een gebied dat veel toeristen en lokale bewoners frequent bezoeken. Men zou verwachten dat deze route goed onderhouden wordt en vrij is van zwerfvuil.

Het moet worden opgemerkt dat vanaf de rotonde bij Las Americas tot aan de rotonde bij Wendy’s/Harbour Arena de route goed onderhouden is en er weinig zwerfafval zichtbaar is. Maar na deze rotonde begint het zwerfafval weer zichtbaar te worden, wat aantoont dat er inspanningen worden geleverd in bepaalde gebieden, maar niet overal op het eiland.

In de hotelgebieden en toeristische gebieden is de hoeveelheid zwerfafval ook teleurstellend. Veel plastic zakken, bekers, tassen en zelfs pallets worden langs de weg achtergelaten en stapelen zich geleidelijk op, wat een slechte indruk maakt op toeristen.

Het is ook geen geheim dat de wegen op Aruba niet van de beste kwaliteit zijn. Er zijn veel gaten, zelfs op de route van de luchthaven naar het hotelgebied. Hoewel er geen grote gaten zijn die niet zijn gevuld, is de staat van de wegen niet optimaal. Vaak wordt ervoor gekozen om de gaten slechts tijdelijk op te vullen met een laag asfalt wanneer ze worden gerepareerd, wat niet altijd effectief blijkt te zijn.

Toeristen kiezen ervoor om naar Aruba te komen, wat niet goedkoop is. De kosten van het eiland zijn gestegen, benzine is duur, eten is duur, accommodatie is duur en daar bovenop komen verschillende belastingen. Dit alles wordt verergerd door het tekort aan personeel in de horecasector, wat van invloed kan zijn op de service die toeristen ontvangen.

Aruba is een van de populairste bestemmingen in het Caribisch gebied, dus het is belangrijk dat de verantwoordelijke autoriteiten aandacht besteden aan en deze aspecten verbeteren om toeristen te geven waar ze voor betalen en wat ze verdienen.

ARUBAVANDAAG

De Ombudsmanwet laat nu...

De mankementen zien...

We naderen het einde van het parlementair jaar hetgeen betekent dat er minder politieke activiteit zal zijn in de komende weken. Er zijn echter enkele wetgevingsthema's die toch in de komende tijd de nodige aandacht zullen vragen. Een ervan is de benoeming van de Ombudsman, een beslissing die de Staten moet nemen nadat de voordracht van de commissie, bestaande uit de voorzitters van de Raad van Advies (RvA), de Algemene Rekenkamer (ARA) en van het Hof van Justitie voor de eilanden, is gearriveerd.

De wet waarin de institutie Ombudsman wordt geregeld, is na een echte omzwerving, de wet was al in 2020 goedgekeurd, nu eindelijk zover dat besloten kan worden welke van de drie kandidaten die zijn voorgedragen door de commissie, de Ombudsman zal worden. Hier beginnen de problemen al meteen, die in feite geheel van eigen makelij zijn, nu blijkt dat uit het ogenschijnlijk vertrouwelijke beraad de namen van de kandidaten zijn gelekt en in de publiciteit terecht zijn gekomen. Niet dat die namen uiteindelijk niet bekend zouden zijn geworden daar de zaak toch in het openbaar in de Staten zal worden behandeld. Maar het is toch geen goede zaak dat de namen nu al bekend zijn en allerlei commentaar loskomt over hun carrière en reputatie, wat allemaal een eigen leven gaat leiden. Dit alles neemt de aandacht weg van het proces waarin een bepaald vertrouwen nodig is, namelijk dat het illustere trio wist wat men moest doen en de juiste keuze heeft gemaakt.

Erger nog, onze politici hadden het gezonde verstand moeten hebben om dit hele gedoe te voorkomen door te kiezen voor het handhaven van een goede traditie in onze wetgeving, waarbij in een dergelijk geval het besluit van de benoeming aan de commissie had moeten worden overgelaten. Dan was het debat, dat nu zal losbarsten, ons bespaard gebleven. De traditie waarnaar we verwijzen is vastgelegd in de landsverordening die onze verkiezingen regelt, waarbij de voorzitter en vicevoorzitter van de Kiesraad benoemd worden door twee van de eerder genoemde illustere personen, namelijk de voorzitter van het Hof van Justitie en de voorzitter van de Algemene Rekenkamer. Er zijn hiermee nooit problemen geweest, dat wil zeggen niet vanuit het publiek, wel bij sommige politici die maar wat graag iets in de melk te brokken zouden willen hebben bij die benoemingen.

Dus toen de wet met betrekking tot de Ombudsman moest worden opgesteld konden we verwachten dat onze politici een beslissende stem zouden willen hebben in de benoeming. Bovendien luidde het wetsvoorstel dat de Staten bij gewone meerderheid de voordracht moest goedkeuren in plaats van een twee derde meerderheid, hetgeen zou hebben voorkomen dat de Ombudsman (en Kinderombudsman) benoemd worden volgens de voorkeur van de regeringsmeerderheid van het moment; helaas zijn dus elf stemmen voldoende om het besluit te nemen.

Alsof dat niet ernstig genoeg is bepaalt de wet ook nog dat de commissie drie personen moet voordragen, duidelijk om de politici de kans te geven om te zitten beraadslagen welke van de kandidaten hen het beste uitkomt, waarbij ook nog allerlei niet ertoe doende argumenten ter tafel kunnen komen, een manoeuvreerruimte die de politici gewoon niet hadden moeten krijgen. De wet bepaalt niet dat de lijst met drie namen een volgorde van voorkeur vanuit de commissie zou moeten hebben. Dat lijkt logisch, weliswaar de verwerpelijke logica van onze politici, die de wet zo hebben ingericht om met de namen te kunnen gaan zitten spelen.

Nu pas beginnen sommige van die politici te beseffen waarom in de jaren vijftig van de vorige eeuw er wel echt gezond verstand bestond en politici geen enkele zeggenschap kregen in deze belangrijke benoemingen bij de Kiesraad, met het uitdrukkelijke doel de personen die deze posten bezetten een zekere vrijheid van handelen te geven, uiteraard beperkt door de wet, maar niet door de wensen van de regering van het moment. De waarde van deze opzet hebben we bijvoorbeeld kunnen zien bij de indiening van de kieslijsten in 2013 , waar een zekere irritatie ontstond omdat de toenmalige premier er niet in slaagde de voorzitter van de Kiesraad zijn wil op te leggen om de indiening van kieslijsten te organiseren zoals hem dat beter uitkwam. Het antwoord dat hij kreeg was kort en duidelijk: "It's not your call."

Het gevolg van dit alles is dat we dus de benoeming krijgen van een Ombudsman die vanaf dag één wordt gezien als 'het boodschappenjongetje/meisje' van het kabinet, omdat het nogal duidelijk is dat de huidige regeringsmeerderheid de kandidaat gaan benoemen die men wenst. En dat terwijl de functie juist vereist dat die persoon op talloze momenten de confrontatie met de overheid aangaat, zonder aanzien van de persoon die het ambt bekleedt.

Dat is nog niet alles want we zijn nog niet eens aangeland bij de uitvoering van de werkzaamheden van de Ombudsman en Kinderombudsman. Als nu al de mentaliteit heerst van "dat is onze ombudsman, die hebben wij daar neergezet", dan zal dat op geen enkele wijze ertoe bijdragen dat er een positieve sfeer bestaat waarin de Ombudsman zijn/haar werk kan verrichten. Het is belangrijk te benadrukken dat het de doelstelling is om een institutie in te stellen die ervoor probeert te zorgen dat de burger die bij de overheid vastloopt, daar de behandeling krijgt die hem/haar toekomt. Hoe gaat men dan een positieve omgeving scheppen binnen de overheid waarin de Ombudsman moet kunnen werken, als die persoon zal worden behandeld in de trant van "wij hebben hem daar neergezet, dan moet hij niet komen zeuren". En zeg niet dat dit niet kan gebeuren, het is in andere landen al voorgekomen, waar mensen binnen de overheid maar niet wilden begrijpen dat de Ombudsman niet alleen opkomt voor de rechten van de burger, maar ook mede het doel nastreeft van verbetering van het functioneren van het overheidsapparaat zelf, daarmee weer het algemeen welzijn dienend. Met deze slecht doordachte en ondermaatse wet wordt voorrang gegeven aan de partijpolitieke belangen en niet het algemeen belang.

Vertraging betalingssysteem: sustainability fee nog niet geïnd

Zoals aanvankelijk werd gemeld, zou op maandag 1 juli de heffing van de sustainability fee van 20 dollar voor toeristen officieel van kracht moeten worden. Deze sustainability fee moeten toeristen betalen voordat ze Aruba binnenkomen via hun ED-Card applicatie, maar de heffing is nog niet van kracht.

Aangezien toeristen op sociale media aangaven dat ze het formulier voor hun ED-Card hadden ingevuld om Aruba binnen te komen en dit hadden ontvangen zonder enige betaling te hoeven verrichten, nam Bon Dia Aruba contact op met de betrokken instantie om te vragen waarom het systeem voor het innen van de sustainability fee nog niet is geïmplementeerd.

Deze week, onze redacteur nam contact op met Utilities Aruba NV, dat verantwoordelijk is voor de klantenservice met betrekking tot dit onderwerp, om te vragen wat de reden is dat de toeristen nog niet de sustainability fee hoeven te betalen, hoewel de wet al van kracht is.

De volgende dag beantwoordde een vertegenwoordiger van Utilities Aruba NV de vragen en gaf aan dat het systeem voor het innen van de sustainability fee inderdaad nog niet was geïmplementeerd.
"Er is een vertraging in de implementatie van het betalingsproces. Voor nu moeten alle niet-ingezetenen de ED-Card normaal invullen en zodra het betalingsproces is geïmplementeerd, zal dit zichtbaar worden in de app," legde de vertegenwoordiger uit.

Tegelijkertijd benadrukte hij dat het erg belangrijk is voor alle niet-ingezetenen om de officiële website te gebruiken om hun ED-Card in te vullen, namelijk edcardaruba.aw.

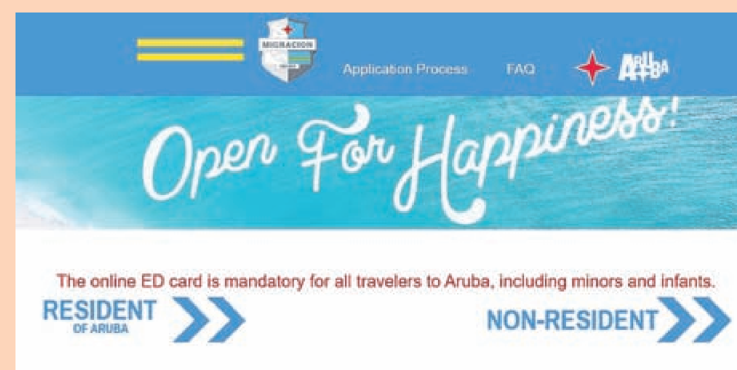
Deze sustainability fee is iets dat de regering heeft geïmplementeerd als onderdeel van de oplossing om de RWZI-installatie te helpen repareren en onderhouden. Deze heffing had samen met de wet op de privatisering van RWZI van kracht moeten worden.

De implementatie van de sustainability fee heeft verschillende kritieken ontvangen die de vraag stelden waarom de toeristen degenen zijn die moeten betalen om de situatie van RWZI op te lossen en niet de hotels zelf.

Tijdens een persconferentie begin juni legde premier Evelyn Wever-Croes uit dat ze op deze manier hebben gehandeld omdat ze hierover met de hotels hebben gesproken, maar de hotels zelf waren niet bereid.

Aanvankelijk had de wet die aan het parlement werd voorgelegd een andere financiering en die financiering was bedoeld om de milieuheffing, de belasting die toeristen in hotels betalen voor het milieu, te verhogen.

Maar dat kreeg, gaf ze aan, geen steun en gezien de urgentie en bredere acceptatie, vooral in de toeristische sector, werd besloten om de heffing van 20 dollar via de ED-Card in te voeren.

Weten we zeker...

Dat we geen categorie 4 of 5 krijgen...?

Hoe goed zijn we eigenlijk voorbereid op een orkaan of een soortgelijke natuurramp? Een juiste vraag op dit moment waar we in onze regio kunnen zien wat een zware storm, van categorie 4 of 5, zo vroeg in het seizoen, kan aanrichten. Een echte zware orkaan die normaal gesproken pas later in het seizoen zou moeten verschijnen maar nu al binnen komt vallen. Kan dit als 'wake-up call' dienen, voor de regio en ook voor onszelf?

Natuurlijk weten we dat we al meer dan een eeuw geen directe dreun hebben gekregen van een orkaan, maar er bestaat geen enkele garantie dat dit voor eeuwig zo blijft. Maar waarom zouden we ons nu meer dan ooit zorgen moeten maken over dit gevaar? Omdat er een tendens bestaat dat natuurverschijnselen steeds extremere vormen aannemen en ook moeilijker te voorspellen zijn. Dit was ook het geval van de orkaan Beryl die de afgelopen dagen onze regio teisterde. Binnen een paar dagen groeide Beryl van tropische storm naar orkaan van de ergste categorieën.

De verklaring die wetenschappers hebben voor dit heftige begin van het orkaanseizoen is dat het water van de Caribische Zee en de oceaan vlakbij warmer is dan normaal in deze tijd van het jaar. Het water is het koelst in februari en maart, 27,1 Celsius, en in september wordt de top bereikt van 29.4 C. Nu is het water van de Caribische Zee al op het niveau van september...

Wat zegt dit alles ons? Dat we kunnen blijven discussiëren of klimaatverandering wel of niet bestaat, en als het wel bestaat of het een natuurverschijnsel is zoals vaker voorgekomen in de geschiedenis, of dat het veroorzaakt wordt door het optreden van de mens, maar het mag duidelijk zijn dat de verandering in de temperatuur van het zeewater grote gevolgen heeft, in verschillend opzicht. Een ervan is de opkomst van stormen van steeds heftiger niveau. Een ander is de veranderingen in de habitat van het leven in de zee, zowel fauna als flora. Dit laatste blijkt een groot probleem, met weinig perspectief op ingrijpen van de mens dat oplossingen biedt. Maar de voorbereidingen op de komst van een orkaan is een aangelegenheid waar voorbereiding wel mogelijk is.

Dan luidt de vraag: wat kunnen we doen? De aandacht moet uitgaan naar het orkaanprobleem; hoe goed zijn we daarop voorbereid en wat kunnen we verwachten? Mondiaal zijn de tendensen van klimaatverandering te zien, met extreme temperatuurschommelingen en daarmee samenhangend grote droogte en hevige neerslag, zoals eerder gezegd steeds vaker voorkomend en moeilijker voorspelbaar. Wij moeten ook voorbereid zijn op de komst van deze veranderingen die steeds extremere vormen aannemen. In het concrete geval van een orkaan die ons eiland rechtstreeks treft, zullen we grote problemen hebben omdat de bouwwijze die gehanteerd wordt bij het overgrote deel van woningen en andere gebouwen geen rekening houdt met de mogelijkheid van een natuurramp van deze omvang. Gedurende meer dan honderd jaar waarin we ons hierover geen zorgen hoefden te maken, is toegestaan dat andere typen dakconstructie mochten worden geïmporteerd, die niet berekend zijn op dit geweld. In het geval van een orkaan van categorie 4 of 5 zal een groot deel van de woningen en andere gebouwen geen dak meer hebben. De muren zullen nog wel blijven staan, de verplichte ringbalkconstructie zorgt ervoor dat de gebouwen niet helemaal verwoest worden, maar het dak en het plafond zijn ze dan wel kwijt. En zonder dat dak kan elke bewoner ervan uitgaan dat ze alles kwijt zijn en wat ze nog hebben dat zijn de kleren aan hun lijf. Bovendien zullen ze wel moeten vluchten naar veiliger oorden. Wij kennen geen bouwvoorschriften zoals op andere eilanden waar in het geval van nieuwbouw de plafonds verplicht van beton moeten zijn, om duidelijke redenen. Bovendien komt dan de zorg voor degenen die onderdak elders moeten zoeken omdat men ervan uit kan gaan dat hun woning het niet zal redden, en dat dan liefst voordat de storm toeslaat. Zijn we hierop voorbereid? Eerlijk gezegd zien we geen gepland onderdak voor tienduizenden mensen die niet thuis kunnen blijven...

En als we denken dat het allemaal wel los zal lopen, denk nog maar eens na. Bijvoorbeeld, zijn we ons bewust van het grote aantal woningen en gebouwen die zich in de laaggelegen gebieden vlak bij de kust bevinden, die zelfs in het geval van uitsluitend grote neerslag al direct worden bedreigd door overstroming? Om maar niet te denken aan de ramp als ze al helemaal geen huis overhouden...

Hoe men het ook bekijkt, het is duidelijk dat hier een grote taak ligt voor de overheid, met de extra moeilijkheid dat hetgeen nu gepland moet worden veel verder strekt dan wat tot nu toe werd gedaan. Als we kijken naar hetgeen ons nu bereikt als aanbevelingen ter voorbereiding op het orkaanseizoen, dan is dat meer gericht op het voorkomen en beperken van gevaar in en rondom onze woning of bedrijf. Dat is goed, maar juist nu dient de voorbereiding veel verder te gaan. Iemand moet zich afvragen of zijn woning of bedrijf het geweld van een categorie 4 of 5 kan doorstaan. En als het antwoord nee is, wat moet er dan gebeuren? Kan men op ondersteuning rekenen? Is er eigenlijk wel een analyse gemaakt van de bestaande woningen en gebouwen en in welke staat die verkeren? Als het resultaat negatief is en men moet aan de hand hiervan aan tijdelijk onderdak gaan denken voor grote aantallen mensen, moeten we dan hierin gaan investeren? Of zullen we maar blijven geloven dat ons niets zal overkomen, dat we nog steeds het gezegende eiland van altijd blijven?

Aankondiging van minister van Energie over start LNG-project veroorzaakt controverse

Onlangs heeft minister van Energie, Glenbert Croes, een persbericht uitgegeven waarin hij bevestigde dat het LNG-project samen met het bedrijf Eagle LNG "spoedig" van start zal gaan. Dit heeft controverse veroorzaakt, met gebruikers van sociale media die kritiek uitten op de schijnbare geheimhouding rond dit project.

Afgelopen maandag kondigde minister Glenbert Croes in een persbericht "met veel vreugde" aan dat de regering samen met Eagle LNG een "roadmap" heeft vastgesteld voor de voortzetting van het LNG-project.

"De investering die Eagle LNG zal doen om aardgas naar Aruba te brengen voor verwerking en levering is erg groot," aldus het persbericht. "Zodra dit is gerealiseerd, zal de impact op de water- en elektriciteitstarieven aanzienlijk zijn, wat samen met de bescherming van het milieu een van de belangrijkste doelen van de regering is. Uiteraard wil de regering zo snel mogelijk beginnen met het project, maar dit zal in de komende weken worden vastgesteld."

Waarschuwing van TNO In een rapport in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat van Nederland, waarschuwde TNO dat de duurzame productie van elektriciteit op Aruba wordt beperkt door het ondertekende LNG-contract. Zij benadrukken dat er weinig publieke informatie beschikbaar is over de LNG-leveringsovereenkomst.

Uit de interviews die zij hebben gehouden, begrepen zij dat er een 'take-or-pay'-overeenkomst is voor een hoeveelheid LNG die ongeveer 50% van de elektriciteitsproductie dekt en dat het contract een looptijd van 20 jaar heeft. Dit betekent dat tot 2046 of 2047 er extra kosten zullen zijn om het aandeel hernieuwbare elektriciteit boven 50% te verhogen, omdat de LNG betaald moet worden, zelfs als het verbruik daalt.

Reactie van de gemeenschap Op sociale media hebben gebruikers kritiek geuit op de overeenkomst met Eagle LNG. "Waarom wordt er zo geheimzinnig gedaan? Waarom mogen de betrokken wijken niet weten wat hen te wachten staat?" reageerde een gebruiker op Facebook. "Dergelijke handelingen zijn in strijd met transparantie en ethiek, om nog maar te zwijgen van goed bestuur. Waar zijn al die mooie woorden over goed bestuur en transparantie gebleven? Hoe kan een minister weigeren vragen te beantwoorden van bezorgde inwoners en handenschudden met een bedrijf dat ALLE kaarten in handen heeft omdat de minister naar verluidt NIET weet wat er in het contract staat? Ze kunnen zelfs besluiten wijken te vernietigen met de zegen van de regering, [minister Glenbert Croes] en het parlement omdat 'we niet weten wat er in het contract staat.' Zijn er persoonlijke voordelen?"

Anderen vroegen zich af waar de buizen voor de LNG doorheen zouden lopen. "En wat wordt het traject van de buizen? Niet door onze huizen. Hopelijk doen ze het juiste en plaatsen ze de installatie bij WEB zoals het oorspronkelijke plan was. Stabiliteit en welvaart mogen niet ten koste gaan van onze rust. We wachten nog steeds op een antwoord over wat het traject van de buizen zal zijn!" aldus een gebruiker.
Tot slot concludeerde de gebruiker: "We eisen transparantie! Is dat te veel gevraagd?

Eerst het debat over het verwerven...

Nu over het uitgeven ervan...

Nog een discussie die niet zal worden uitgesteld tot na het reces van de Staten: de kwestie van hoe het geld uit te geven dat als extra inkomsten over 2023 kon worden geboekt door de overheid, op basis van de uitzonderlijke economische groei in 2022 en 2023. Wel moet men niet vergeten dat die uitzonderlijke inkomsten voor een goed deel te danken zijn aan de belastingmaatregelen die de regering aan de gemeenschap heeft opgelegd. Dit heeft geresulteerd in een toename van niet minder dan 22% van de totale belastinginkomsten in 2023, vergeleken met het voorgaande jaar.

Terwijl het debat nu gaat over wat er moet gebeuren met dit geld, zou het goed zijn om in de eerste plaats te kijken naar wat in de toekomst te gebeuren staat. Er is niets op tegen om enige blijdschap of tevredenheid te uiten over deze ontwikkeling, maar regeren betekent altijd vooruitkijken. En wat zegt die toekomst ons? We gaan te rade bij gegevens en projecties van de overheid zelf, zodat men later niet kan zeggen dat er wordt gewerkt met incorrecte data.

Volgens het overzicht van de begrotingen voor 2024 t/m 2028, zoals opgesteld door het CAft op basis van gegevens van de Arubaanse regering, kunnen we zien dat in 2024, vergeleken met 2023, een toename zal zijn van de totale belastinginkomsten van 8,4%, terwijl voor 2025 het verschil met het voorgaande jaar slechts 1,45% zal zijn. Bij de vergelijking van 2026 met 2025 wordt dit cijfer 2,5%; tussen 2026 en 2027 is dit 2,2%, en 2028 vergeleken met 2027 levert een toename op van 2,4%. Een opmerkelijk resultaat? Nee, niets vreemds aan, dit is wat men al jaren ziet aankomen. Bovendien, een jaarlijkse toename van om en nabij de 2% voor de belangrijkste inkomstenbronnen van de overheid is zeker acceptabel te noemen. Maar dit betekent wel dat die grote toename in 2023 een 'one time thing' zal zijn...

Vandaar ook dat het college voor financieel toezicht CAft blijft vasthouden aan zijn advies om het terugdringen van de overheidsschuld als prioriteit te handhaven. Dit zal ook met zich meebrengen dat aan de andere kant fondsen op de begroting vrijkomen omdat minder rente zal moeten worden betaald op de resterende schulden. En wat is dan nu een van de twistpunten? Dat, zoals het CAft heel duidelijk heeft gesteld in het advies met betrekking op de begrotingswijziging 2024, dat de regering de wet dient te volgen en dat betekent, naast het besteden van 1% aan schuldvermindering, de rest van het surplus gelijkelijk verdeeld kan worden over schulden aflossen en investeringen doen via de kapitaaldienst, en niet daarmee de salarisverhoging van de ambtenaren en andere salarissen betaald door de overheid financieren. Niet dat het college helemaal geen ruimte ziet voor die verhoging, maar volgens het CAft dient dit te geschieden door fondsen bij de post Goederen en Diensten, die een structurele onderbesteding vertoont, in te zetten voor de beoogde salarisverhoging. Zo wordt de wet nagekomen en de regering kan toch de toename van de salariskosten voor elkaar krijgen. Wij hebben echter een andere mening. In het kort, de meer dan 10% salarisverhoging voor de gehele overheidsloonlijst, wat aanzienlijk meer is dan uitsluitend de ministeries, komt aardig in de richting van de Afl. 50 miljoen jaarlijks, waarbij ook nog eens rekening moet worden gehouden met het feit dat nog niets is gedaan aan de automatische salarisverhoging die in de bezoldigingswetgeving nog steeds bestaat. Dus dit zal ertoe leiden dat spoedig weer een ongecontroleerde toename van de 'payroll' te zien zal zijn.

Voor de periode 2025 – 2028 verwacht de regering, op grond van de genoemde projecties, dat de belastinginkomsten zullen toenemen met Afl. 20 miljoen (2025), Afl. 33 miljoen (2026), Afl. 35 miljoen (2028), respectievelijk, in vergelijking met het voorgaande jaar. Dus de salarisverhoging maakt korte metten met de extra inkomsten…Wat hier gebeurt is dat de regering geld naar eigen goeddunken aan het uitgeven is, terwijl aan het CAft mooie projecties worden voorgelegd die een gematigd en verantwoord beleid moeten weerspiegelen. Als men maar gedurende de verkiezingscampagne kan wijzen op die tijdelijke successen.

Wat is dan de algemene boodschap aan het parlement? Dat in de kritiek, en ook in de beloften die in en buiten het parlement zijn geuit ten voordele van bepaalde groepen, die in financieel zwaar weer hebben verkeerd in de afgelopen paar jaar, men niet zonder meer de gunstige situatie op basis van het uitzonderlijk gunstige jaar 2023, voor de overheid, niet voor die minder toebedeelde burger, als uitgangspunt kan nemen voor een beleid dat in de komende jaren gaat stuiten op veel minder inkomstengroei. Beleid dat anderzijds compensatie moet bieden aan die lagere inkomens die in de afgelopen tijd geleden hebben onder de maatregelen die diezelfde regering heeft genomen om belastinginkomsten te vermeerderen, zoals de verhoging van de BBO-tarieven en de invoering van de BBO bij import. Het is wenselijk maar bijna nooit realiteit geworden dat men een debat voert met de cijfers in de hand, met de blik gericht op de toekomst, om beslissingen te nemen die zonder twijfel een compensatie zoals eerder beschreven zullen inhouden, maar dan binnen de verantwoorde financiële grenzen. Er zal altijd wel een verschil van mening hoeveel dit precies zal moeten zijn, maar een debat dat zuiver vaart op emoties, daar wordt echt niemand wijzer van.

Om even terug te komen op de kwestie van het surplus op de begroting; hebben we van het parlement vragen gehoord richting regering hoeveel geld er in de komende jaren zou kunnen worden uitgespaard als men de wet op het financieel toezicht volgt en de bekende 1% plus de helft van het resterende bedrag gebruikt om schulden terug te dringen, en hoeveel voordeel dit zou brengen voor de begroting? Middelen die gebruikt zouden kunnen worden voor andere dringende zaken en die bovendien een blijvend effect zullen hebben, daar de schulden in de jaren daarna er niet zijn en de rente dus ook niet; niemand van ons hoeft een financieel genie te zijn om dat te begrijpen. Zelfs binnen de overheid die de verarming onder de minder toebedeeld lagen van de bevolking mede heeft veroorzaakt, is men het erover eens dat er iets van een tegemoetkoming dient te komen, al was het uit puur electorale overwegingen. "Geef die tegemoetkoming nu maar, nu we net kunnen doen alsof we dat kunnen betalen; na de verkiezingen kijken we wel verder," lijkt de gedachte. Noem het maar 'slimme' politiek, maar beweer niet dat hierachter een duurzaamheidsvisie schuilgaat...

Aruba is gastgever voor een ontspanningswedstrijd gepresenteerd door olympisch atleet Shaun White

Recentelijk kregen 100 bezoekers die op Aruba waren een onverwachte verrassing. Ze kregen een uitnodiging om deel te nemen aan een ontspanningswedstrijd gepresenteerd door niemand minder dan Shaun White, de olympisch kampioen met gouden medailles.

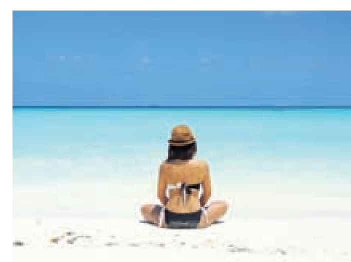
Het evenement vond plaats op Eagle Beach, zoals gemeld door NBC Miami, waarbij 100 toeristen die op bezoek waren in Aruba werden uitgenodigd om deel te nemen nadat ze tijdens hun verblijf in de hotels op het eiland een QR-code hadden ontvangen.

Waar draaide de wedstrijd om? Simpelweg, de deelnemers moesten gewoon meer dan een uur zitten tijdens het gouden uur, de zonsondergang over de zee ervarend en genietend van de avondbries. De deelnemers moesten echter volledig loskoppelen van hun telefoons en gewoon zitten en ontspannen.

Toch bracht de wedstrijd enkele verrassingen met zich mee. Het Amerikaanse portal merkte op dat de deelnemers een hartslagmonitor kregen om hun hartslag te meten en enkele tests om te zien of ze echt op "eilandtijd" konden blijven te midden van de turbulentie om hen heen.

"We wilden deze tests uitvoeren om te zien hoe snel de hartslag van mensen zou stijgen," zei White in een interview met NBC Local. "We hebben kinderen die ron-

drennen met heiligenbeelden of beginnen een waterpistoolgevecht."

White zei dat hij veel plezier had gehad bij het presenteren van het evenement en dat mensen hem vroegen wat hij zou doen om zich voor te bereiden op een dergelijk evenement. Hij adviseerde hen simpelweg om kalm te blijven en hun focus te leggen op het prachtige Caribische eiland om hen heen.

"Ik denk dat het behoorlijk moeilijk is om gestrest te raken als je daar bent. Iedereen is op 'eilandtijd', dit is gewoon de meest ontspannende en ongelooflijke plek," zei White.

De winnaar van de wedstrijd krijgt de titel "De meest ontspannen persoon ter wereld" wanneer het evenement in augustus wordt uitgezonden. De top drie winnaars ontvangen een ongelooflijke prijs voor hun ontspannende prestaties.

Advocaat Gomez vraagt KvK om advies van advocaten te publiceren over invoering van inningsysteem voor online handelsregister

Zoals bekend heeft Bon Dia Aruba diverse artikelen gepubliceerd, gebaseerd op de reacties van expert-advocaat Lincoln D. Gomez, over het onderwerp van de invoering van een inningsysteem door de Kamer van Koophandel Aruba om toegang te krijgen tot het online handelsregister.

Deze week heeft advocaat Gomez een ander artikel gepubliceerd waarin hij verder ingaat op dit onderwerp.

Zoals bekend heeft de Kamer van Koophandel gereageerd op de publicatie van Bon Dia Aruba en advocaat Gomez tijdens een persconferentie op 21 juni. Gomez, die reageerde op het persbericht van de instelling, geeft aan dat dit een poging was om hun acties te rechtvaardigen en een vage opmerking dat ze juridisch advies hadden gezocht bij een "firma met veel advocaten" en dat de Kamer nooit is afgeweken van de wet.

Hij benadrukte dat de acties en de manier waarop ze kosten in rekening brengen of tarieven verhogen, hem doen afvragen of de Kamer zichzelf niet verward ziet in haar rol als publiek orgaan en nu optreedt als een winstgevende onderneming. "Is dit de geboorte van de Kamer van Koophandel, Inc.? De Kamer van Koophandel N.V.? De Kamer van Koophandel V.B.A.? 'Zijn we hier om geld te verdienen over de ruggen van Arubaanse bedrijven?' Is dit het nieuwe motto?" vroeg hij zich af.

Advocaat Gomez gaf aan dat enkele minuten voordat de Kamer van Koophandel haar persconferentie begon, hij een bericht had gepubliceerd waarin hij twee scenario's beschreef. In scenario 1 zou de Kamer een hogere positie innemen, reflecteren en juridisch advies inwinnen van de lange lijst van voormalige bestuursleden.

Vervolgens zou de Kamer heroverwegen en verantwoordelijkheid nemen voor het negeren van deze ongelukkige en onbedoelde fout, en zich verbinden om stappen te ondernemen om de situatie te corrigeren. Dit, benadrukte de advocaat, zou een uitstekende eerste stap zijn om het vertrouwen in de publieke instelling te herstellen.

In scenario 2, zo gaf hij aan, zou de Kamer haar foutieve positie versterken en uitleggen dat het doel de middelen rechtvaardigt. Helaas koos de Kamer voor scenario 2, althans voor nu. Hij merkte op dat de Kamer uiteindelijk terug moet naar scenario 1.

De reden, legde hij uit, is dat de Kamer niet naar het Arubaanse volk en haar eigen leden heeft gekeken en heeft gezegd dat ze nooit de wet hebben overtreden, wat bewijst dat ze fout zitten en doen alsof alles goed is.

Advocaat Gomez ging verder met uitleggen dat hij zijn standpunt baseerde op de Handelsregisterwet en het Handelsregisterbesluit. Op basis van deze wetten, zei hij, zijn de acties van de Kamer illegaal. De Kamer gebruikt een subsectie van de Kamer van Koophandelwet om te zeggen dat ze "nooit zijn afgeweken van de wet."

"Of mijn argument fout is of dat van de Kamer is, mijn argument prevaleert en daar ben ik zeker van. Natuurlijk kan ik dit vijftig keer herhalen, en dat betekent niet noodzakelijk dat de Kamer het met mij eens moet zijn, maar misschien kunnen ze het wel eens zijn met iemand die veel meer autoriteit heeft dan ik. Dit roept de vraag op: waar kunnen we dergelijke gezaghebbendheid vinden die zo wordt gerespecteerd?" vroeg hij zich af.

Gomez benadrukte dat op Bonaire de Kamer van Koophandelwet en de Handelsregisterwet afkomstig zijn van dezelfde wet vóór 1 januari 1986 en van toepassing waren op de Nederlandse Antillen. Op 1 januari werden de Kamer van Koophandelwet van Aruba en de Handelsregisterwetten van kracht als een "copy-paste" van de Nederlandse Antillen. Volgens hem hebben deze wetten dezelfde oorsprong, doelstellingen, structuur, geest en uitlegnoten. Op Curaçao hebben de Kamer van Koophandelwet en de Handelsregisterwet, net als op Bonaire en Aruba, hetzelfde DNA.

Hij voegde eraan toe dat Bonaire in 2022 de Handelsregisterwet heeft gewijzigd om onder andere nieuwe tarieven voor de dienstverlening van het Handelsregister in te voeren, inclusief toegang via internet tot de registratiegegevens van het Handelsregister. De Kamer van Koophandelwet is niet gewijzigd. Curaçao heeft ook in 2022 haar Handelsregisterwet gewijzigd en niet de Kamer van Koophandelwet om toegang via internet tot de registratiegegevens van het Handelsregister te innen.

De advocaat vroeg zich af of deze wijzigingen zijn besproken of gedeeld met de Kamer van Koophandel van Aruba, als het in het beste belang is van alle Kamers om communicatielijnen open te houden en gemeenschappelijke belangen te bespreken. Hij vroeg zich af of de Kamer van Aruba zich bewust was van de wijzigingen op Bonaire en Curaçao of dat ze zich hierover geen zorgen hebben gemaakt.

Hij ging verder met de vraag of de "firma met veel advocaten" expliciet heeft gezegd dat de Kamer van Aruba niet dezelfde wettelijke koers moet volgen als Bonaire en Curaçao, als deze firma bestaat of als deze wettelijke opinie bestaat.

"De Arubaanse gemeenschap wil het recht hebben om deze mening zelf te zien. Ik vraag de Kamer, in een geest van transparantie en goed bestuur, als een publieke instelling, om het juridisch advies dat zij van de pers heeft ontvangen te publiceren, zodat zij de inhoud van de mening kan evalueren en overbrengen naar het Arubaanse volk. Laat de mensen beslissen. Maak alsjeblieft het juridisch advies openbaar waar je zo sterk van overtuigd bent en dat voor het einde van de werkdag op vrijdag 5 juli 2024. Laat ons, de zakelijke gemeenschap, de leden van de Kamer van Koophandel en de bredere gemeenschap, beslissen. Je hebt niets te verbergen! Kom uit de schaduwen," benadrukte hij.

Tot slot gaf advocaat Gomez aan dat hij graag wil weten wat minister Geoffrey Wever, verantwoordelijk voor de Kamer van Koophandel, politiek gezien, over deze situatie te zeggen heeft. Hij merkte op dat als voormalig advocaat hij graag het standpunt van minister Wever over dit onderwerp wil horen en niet alleen wil horen dat "de regering er niet bij betrokken is," omdat wanneer de wet niet wordt nageleefd, de regering zichzelf moet betrekken.

Vorige week nam een verslaggever van Bon Dia Aruba contact op met de minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling om te vragen of de Kamer van Koophandel de toegang tot het online handelsregister kan beperken en of ze een wettelijke basis hebben om het inningsysteem voor toegang tot het online handelsregister in te voeren. Tot op heden heeft de minister nog niet gereageerd op deze vragen.

Commissie voor Parlementair Onderzoek:

Nieuw Ziekenhuis was een ambitieus project met een onervaren en kortetermijngerichte regering

(CuraçaoChronicle) – De Parlementaire Onderzoekscommissie die het project van het Hospital Nobo Otrobanda (HNO) onderzoekt, benadrukt dat de keuze van de locatie voor het ziekenhuis een cruciale factor was bij de toenemende kosten. De beslissing om het ziekenhuis in Otrobanda te bouwen in plaats van op de Amstel-locatie leidde tot een financiële overschrijding van ongeveer 200 miljoen gulden.

Bovendien wijst de commissie op frequente politieke instabiliteit en kabinetswisselingen als significante zwaktes die het project negatief hebben beïnvloed. Het rapport stelt dat besluitvorming vaak gebaseerd was op sentimenten in plaats van rationele argumenten, wat leidde tot inefficiëntie en hoge kosten.

De commissie, opgericht door het parlement op 12 november 2021, onderzocht de ontwikkeling, bouw en werking van het huidige Curaçao Medical Center (CMC). Dit ziekenhuis, tijdens de bouw bekend als HNO, kampt met aanzienlijke financiële overschrijdingen en operationele uitdagingen.

Kortetermijngerichte Regering

Het rapport van de commissie schetst een gemengd beeld van het HNO-project. Aan de ene kant prijst het de moed van het Land Curaçao om zo'n ambitieus project als HNO aan te gaan. De onafhankelijkheid die in 2010 werd bereikt, bracht een gevoel van politieke trots met zich mee, wat resulteerde in de ambitie om een regionaal ziekenhuis te bouwen dat medisch toerisme zou aantrekken en zou dienen als een winstgevende vervanging voor het verouderde Sint Elisabeth Hospitaal. Deze optimistische benadering overschaduwde echter het kritische inzicht in de financiële en gezondheidsgerelateerde implicaties van het project.

Aan de andere kant benadrukt de commissie de vele politieke veranderingen en kortetermijnbelangen die het project vanaf het begin hebben ondermijnd. Cruciale beslissingen werden vaak genomen tijdens overgangsperioden van regeringen, wat leidde tot een gebrek aan continuïteit en langetermijnvisie.

Vanaf het kabinet Asjes in 2013 ontstond een nonchalante houding ten opzichte van financieel beheer, waarbij de financiële haalbaarheid van herziene plannen onvoldoende werd berekend.

Keuze van Locatie

Volgens de commissie werd de beslissing om het ziekenhuis in Otrobanda in plaats van op de Amstel-locatie te bouwen genomen zonder een rationele basis en adequate rechtvaardiging. Waarschuwingen voor mogelijke kostenstijgingen en langere bouwtijden werden genegeerd, wat leidde tot aanzienlijke kostenoverschrijdingen.

De aankoop van het Colon-winkelcentrum en de bouw van een parkeergarage in een rotsachtig gebied droegen aanzienlijk bij aan de stijgende kosten, die ver boven het oorspronkelijke budget uitstegen.

Toezicht en Bestuur

Het rapport benadrukt dat de overheid niet beschikte over de expertise om een project van deze omvang adequaat te beheren. Ministers en ambtenaren waren onvoldoende voorbereid en slaagden er niet in om beschikbare expertise effectief te benutten.

Dit leidde tot een afhankelijkheid van externe projectmanagers zoals SONA en Berenschot, wat ten koste ging van ministeriële verantwoordelijkheid. De benoeming van de Ministeriële Directeur & Toezichthouder in 2017 verbeterde het toezicht enigszins, maar kwam te laat om grote problemen te voorkomen.

Overgang

De overgang van SEHOS naar CMC verliep uiteindelijk beter dan verwacht, mede door vertragingen in de voltooiing van het nieuwe ziekenhuis. Dit gaf extra tijd om de overgang zorgvuldiger te beheren.
De commissie benadrukt echter dat er onvoldoende aandacht was voor de noodzakelijke culturele verandering binnen de organisatie, wat duidt op slecht bestuur.

Financiële Toekomst

De financiële situatie van het huidige Curaçao Medical Center blijft zorgwekkend. De stijgende kosten tijdens de bouw van HNO zijn niet verrassend, aangezien zowel het Financieel Toezichtscomité als de Algemene Rekenkamer herhaaldelijk hun zorgen hebben geuit.

Het voortdurende optimisme over de financiële toekomst was niet gebaseerd op solide plannen. Het ontbreken van een bijgewerkte business case na 2014 en de aantasting van de parlementaire budgetrechten hebben bijgedragen aan de huidige financiële problemen van het ziekenhuis.

De bevindingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie HNO bieden belangrijke lessen voor de toekomst. De commissie pleit voor versterking van de budgetrechten van het parlement, investeringen in de expertise van ambtenaren, en het waarborgen van grondiger en transparanter besluitvormingsproces bij toekomstige projecten. De commissie gelooft dat alleen door deze lessen ter harte te nemen, Curaçao soortgelijke problemen in de toekomst kan voorkomen.

SER: Geen wettelijke basis voor belastingverlichting door minister van Financiën

(CuraçaoChronicle) – De Sociaal-Economische Raad (SER) heeft geconcludeerd dat noch de Invorderingsverordening noch enige andere regeling de minister van Financiën de bevoegdheid verleent om belastingverlichting uit te vaardigen. Dit is gebaseerd op een nog niet gepubliceerd advies over een ontwerp nationale verordening inzake herstructurering van belastinginkomsten.

De SER stelt dat de minister van Financiën deze maatregel tot belastingverlichting niet rechtmatig kon invoeren zonder een wettelijke basis. Op Curaçao is het gebruikelijk om belastingbepalingen alleen in te voeren via een richtlijn of wettelijke regeling. Het advies benadrukt dat belastingverlichtingsmaatregelen vóór 2017 nog steeds kunnen worden opgenomen in een 'kanswet'.

Voorjaar 2024

Het Departement Wetgeving en Juridische Zaken (WJZ) heeft aangegeven dat de legalisatie van belastingmaatregelen alleen mogelijk is als deze maatregelen eerder zijn gepubliceerd. De SER waarschuwt dat het niet gunstig is voor rechtszekerheid als de minister dergelijke maatregelen zelfstandig neemt zonder wettelijke basis. Dit kan het publieke vertrouwen in de overheid ondermijnen.

Verder adviseert de SER dat belastingverlichting die vóór 2017 is verleend bij voorkeur door het parlement moet worden goedgekeurd. Dit zou een juridische basis creëren en de retroactieve toepassing van maatregelen voorkomen. Volgens de SER moet het openbare vertrouwen voorop staan.

In het advies wordt ook kritiek geleverd op de effectiviteit van het belastingverlichtingspakket. De SER beoordeelt dat het pakket niet alleen kosteneffectief moet zijn, maar ook strategisch verantwoord. Er zijn verschillende verbeteringen voorgesteld om de uitvoering en resultaten te optimaliseren.